NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM WYDANIE II.

Rok X. Kraków, czwartek 6 stycznia 1927 Nr. 4

NOWY DZIENNIK

Adres redakcji i ad... ...aków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — F... ...O. w Krakowie 460.630.
Nakładem S... „NOWY DZIENNIK"
Wszelkie komunikaty ... wprost do Administracji.
Komunikaty przes... ...ie będą uwzględnione.
Rękopisów redakcja nie zwrac... ...seraty redakcja nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena numeru 20 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincji mies. Zł. 4·40, kwrt. Zł. 13·6
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 4·60, „ „ 13·8
Na prowincji: z przesyłką pocztową „ „ 5·00, „ „ 15·0
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 8·25, „ „ 25·0
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·15, wiersz. milimetr 1-szp. Zł. 0·20, nadesłane Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·85, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 1·—. gratulacje Zł. 10. inseraty zamiejscowe o 50%. zagraniczne 100% droższe

Dziś w numerze:

Dwie niezadowolone endecje

Kraków, 5 stycznia.

Sjonistów „galicyjskich" spotkała ostatnio z dwu stron ostra nagana. Niezadowoloną jest z nich endecja zarówno polska, jak i ukraińska.

A więc przedewszystkiem prof. Stanisław Grabski.

W wywiadzie, wczoraj przez nas w streszczeniu przytoczonym, powiada p. Grabski: Zerwaliście ugodę! „Sjoniści galicyjscy niestety nie wytrwali w swojem zasadniczem założeniu i skapitulowali przed naporem innych ugrupowań w Kole Żydowskiem..." Z czego konsekwentnie wynika, że rząd p. Władysława Grabskiego ugody nie dotrzymał, a to dlatego, że drugi kontrahent ją zerwał.

To ujęcie sprawy przez jednego z głównych twórców ugody polsko-żydowskiej jest naprawdę klasyczne. Pomijamy tu kwestję „zerwania" ugody po stronie żydowskiej. Na czem „zerwanie" to polegało, tego p. Grabski nam nie mówi i tego my sami, niestety, odgadnąć nie możemy. Czy opozycja części polityków żydowskich uważana być może za zerwanie ugody przez Koło Żydowskie, względnie przez społeczeństwo żydowskie Rzeczypospolitej? Chyba nie. A jeśli nie, to czego właściwie strona żydowska nie dotrzymała?

Stawiamy problem w sposób tak kupiecko-kontraktowy, albowiem p. Grabski w swoim wywiadzie osadził go na takiej wyłącznie platformie. Myśmy rzekomo ugodę zerwali, wobec czego — ugoda przestała istnieć. Kontrakt. Nic więcej. Skoro jedna strona od umowy odstępuje, druga nie poczuwa się więcej do wykonania wziętych na się obowiązków... Teraz wiemy przynajmniej, jak p. Grabski rozumiał ugodę. Ale czy przypadkiem wszystkie punkty aktu lipcowego nie są objęte Konstytucją i Traktatem mniejszościowym? Czy obiecał nam wówczas rząd coś, co wykracza poza Konstytucję i Traktat? Skądże więc nagle konstruuje p. Grabski jakiś warunek, od którego zależnie zależnem byłoby stopniowe wprowadzenie w życie punktów ugody?

W dalszym ciągu swego wywiadu rozwija p. Grabski swoją teorję o „gospodarzu" z jednej, a o „lokatorze" czy „dzierżawcy" z drugiej strony. Niechaj p. Grabski wie o tem, że tej teorji żaden poseł żydowski nie akceptuje. Wygrywanie w tym związku „Thona, Reicha, Rosmarina" przeciw innym reprezentantom żydostwa polskiego jest machincją polityczną zbyt przejrzystą, aby kogokolwiek mogła ona w błąd wprowadzić. Nikt z nas nie zapoznaje roli i stanowiska narodu polskiego w państwie polskiem, ie nikt — bezwzględnie nikt! — nie stoi na stanowisku dwóch klas obywateli państwa polskiego.

A jeśli p. Grabski łaskawie konceduje nam pewną ulgę w patrjotyźmie — nie wymagając, byśmy byli patrjotami o równej intensywności uczucia, co Polacy narodowi, gdyż pełny nasz patrjotyzm ulokowany jest gdzieindziej, mianowicie w Palestynie, względnie na narodzie żydowskim, jako całości, (słowa p. Grabskiego) — to musimy mu odpowiedzieć niestety trochę szorstko i niedelikatnie: hands off od naszego patrjotyzmu! My nie ważymy: tyle gramów dla Palestyny, tyle dla narodu żydowskiego jako całości, a tyle dla państwa, w którem od wieków żyliśmy i pracowaliśmy, żyjemy i pracujemy. Jesteśmy patrjotami polskimi, tak jak Żydzi i sjoniści angielscy są patrjotami ngielskimi, amerykańscy — amerykańskimi, niemieccy — niemieckimi. Jeśli to p. Grabskiemu nie wystarcza, to niech on nam z łaski swej odpowie, ile uczucia żywi dla Polski, ile dla Watykanu, jako ośrodka międzynarodowego katolicyzmu i ile, wkońcu dla nacjonalistycznej międzynarodówki. Są Polacy, zwolennicy Kościoła Narodowego, którzy nie grawitują ku Rzymowi — czyżby dlatego Polacy rzymsco-katolicy byli gorszymi od tamtych Polakami? Wedle teorji p. Grabskiego — chyba tak!

Lecz dosyć o p. Grabskim. Bo jeszcze ktoś in ny jest niezadowolony z sjonistów „galicyjskich". Jest nim p. Dr Dymitr Lewicki, prezes Zjednoczenia narodowo-demokratycznych partyj ukraińskich (Undo). Tam endecja polska, tu znowu endecja ukraińska.

W wywiadzie udzielonym „Naszemu Przeglądowi" oświadczył p. Dr Lewicki, że wobec rządu i społeczeństwa polskiego zajmuje stanowisko bezwzględnie nieugodowe. O zgodzie niema mowy. A dalej:

„Co się tyczy wyborów, to weźmiemy w nich udział, jeżeli ordynacja wyborcza nie będzie zakrojona z zbyt wielką krzywdą dla nas. Nie ulega wątpliwości, że na terenie Kongresówki pójdziemy zjednoczeni w blok z innemi mniejszościami, a więc i z Żydami.

Faktyczną dla nas wartość miałby blok w Galicji Wschodniej wówczas, gdyby szło o miasto Lwów. Z ludźmi jednak, którzy zrobili ugodę z Grabskim, nigdy do jednego stołu nie zasiądziemy.

Stosunek nasz do społeczeństwa żydowskiego uległ w ostatnich czasach zmianie dzięki atakom prasy żydowskiej na Petlurę oraz dzięki atakowaniu nas przez prasę żydowską wschodnio galicyjską.

Zresztą chciałbym podkreślić że nie proces Szwarzbarta jest najgłębszym powodem antagonizmu między Żydami a Ukraińcami, ale polityka ugodowa niektórych przywódców żydowskich, która zmieniła sympatje narodu ukraińskiego".

Jak na polityka odpowiedzialnego wobec znacznego odłamu własnego społeczeństwa, emunciacja bardzo krewka i energiczna, ale niezbyt rozważna, P. Dr Lewicki uważa ugodę za akt „zdrady", popełniony przez nas wobec Ukraińców, i rzuca nam rękawicę. Co więcej, dzieli Żydów na dwie kategorje: na godnych partnerów we wspólnej walce o prawa narodowe, w szczególności podczas wyborów, oraz na takich, z którymi do jednego stołu nigdy nie zasiędzie...

Nie będziemy tu wdawali się w polemikę z p. Dr Lewickim. Nie będziemy zwłaszcza przypominali owego momentu z czasów rządu Sikorskiego, kiedy mniejszości słowiańskie zrobiły z rządem „ugodę".

Tyle tylko pod adresem p. Dra Lewickiego: Prowadzi" my politykę żydowską. Prowadziliśmy ją już w r. 1922, kiedy zawieraliśmy wyborczy blok mniejszości narodowych. Tej polityce nie sprzeniewierzyliśmy się i nie sprzeniewierzymy się. Ani endecja polska, ani też endecja ukraińska — z drogi naszej nas nie sprowadzą.

W. R.

Komitet do spraw mniejszości narodowych

zajmie się wkrótce sprawą żydowską

Memorjał b. min. Młodzianowskiego — odrzucony!

Warszawa, (AW) W najbliższych dniach komisja do spraw mniejszości narodowych zajmie się rozpatrzeniem szeregu zagadnień polityki mniejszościowej w szczególności w zakresie stosunku do Żydów. Jak słychać, zarówno w łonie rządu, jak i w komisji daje się zauważyć tendencja do uznania za podstawę prawną nie memorjał min. Młodzianowskiego, ale ma być specjalnie opracowany przez min. spraw wewnętrznych elaborat w tej sprawie.

Obóz republikański w Niemczech przechodzi do ofenzywy

Znamienna zapowiedź Scheidemanna.

Berlin, 4 1. PAT. Na zwołanem wczoraj wieczorem przez republikański Reichsbaner wiecu ludowem poseł socjalistyczny Scheideman wygłosił przemówienie, w którem określając ostatnie swoje wystąpienie na arenie parlamentarnej, jako czyn patrjotyczny, stwierdził, że zagranica sprawiedliwie znaczenie jego słów ocenila, że rząd Rzeszy zbyt pobłażliwie, jak dotychczas traktował knowania niemieckiego obozu reakcyjnego. Zdaniem Scheidemanna zagranica musi raz wreszcie dowiedzieć się, że uczciwi republikanie niemieccy nie mają zamiaru pokrywać swoim nazwiskiem poczynań prawicowych.

Niemiecko-narodowi wdzierają się obecnie przemocą do rządu, mając na myśli jedynie ubicie własnych interesów przy uchwalaniu nowych ceł. Republikanie muszą przeto za wszelką cenę wziąść udział w rządzie i to nawet wtedy, gdyby mieli pozostać w mniejszości. Scheidemann zaznaczył nakoniec, że obóz republikański przejdzie z czysto obronnego stanowiska do ofenzywy.

Polska polityka zagraniczna

Ekspose min. Zaleskiego na posiedzeniu komisji spr. zagranicznych

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 4. 1. (Sin) Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komisji spraw zagranicznych zabrał głos minister spraw zagranicznych p. August Zaleski, który wygłosił ekspose o polityce zagranicznej. P. minister świadczył m. in.:

Jednomyślność w społeczeństwie

Polski minister Spraw Zagranicznych jest w tej szczęśliwej sytuacji, że polityka, którą reprezentuje nazewnątrz, wykreślona przez nasze położenie geograficzne, a oparta na tradycjach wielkiej naszej historji, jest wyrazicielką opinji całego narodu.

Przekonany jestem, że niniejsze przedstawienie sytuacji utwierdzi wszystkich w tem przekonaniu, że w dziedzinie polityki zagranicznej panuje wśród wszystkich kół społeczeństwa polskiego jednolitość i niezłomność przekonań.

Liga Narodów

Wiadomem mi jest, jak wielką wagę przywiązują Panowie do stosunków naszych z Ligą Narodów. Od września nasza sytuacja w Lidze uległa wybitnej zmianie przez fakt wejścia naszego do Rady Ligi i to na warunkach zupełnie wyjątkowych. Podkreślić to muszę, że fakt otrzymania przez Polskę miejsca ponownie obieralnego był dowodem dużego zaufania do pokojowej polityki polskiej ze strony członków Ligi Narodów. Polska, wszedłszy do Rady Ligi Narodów, świadomą jest praw i obowiązków, które na nią z tego powodu spłynęły.

Z kolei przedstawia mowca szczegółowo przebieg ostatnich wydarzeń na terenie genewskim, omawia więc konferencje przedstawicieli państw, które podpisały pakt reński, dalej — rokowania w sprawie zniesienia kontroli wojskowej nad Niemcami i pozostającą z tem w ścisłym związku sprawy inwestygacji.

Polska a rozbrojenie Niemiec

Jeżeli chodzi o nasze stanowisko — wywodzi dalej mowca — to podkreślić tu chciałbym z całym naciskiem to, że w interesie nietylko Polski, ale i pokoju w całej Europie jest ścisłe przestrzeganie przepisów Traktatu Wersalskiego, dotyczących rozbrojenia Niemiec, które zresztą w myśl twórców Traktatu, są wstępnym etapem do powszechnego rozbrojenia.

Zdaniem naszem, sprzeczne z duchem pokoju są wszelkie tendencje, dążące do stwarzania różnic między pacyfikacją wschodu a zachodu Europy. Polityka nasza, kierująca się jedynie realną oceną sytuacji, dąży i dążyć będzie do ujmowania zagadnienia bezpieczeństwa europejskiego; jako zagadnienia jednolitego, nie dopuszczając do utworzenia żadnych w nim wyłomów. Aksjomat ten jest oczywisty i stanowi podstawę istotnej i ogólnej normalizacji stosunków międzynarodowych. Jedynie na tej zasadzie może być zapoczątkowane powszechne wyrównanie stosunków europejskich, obejmujące również wyrównanie stosunków francusko-niemieckich.

Stosunek do Niemiec

Podstawy naszej polityki w stosunku do Rzeszy pozwoliłem sobie ująć w mojem przemówieniu wobec Panów w dniu 21 lipca roku ubiegłego. Stwierdziłem wówczas, że „splot interesów łączących Polskę z Niemcami, wymaga zarówno dla dobra obu państw, jk i dla sytucji międzynarodowej, aby między temi krajami istniała trwała pokojowa współpraca.

Dążąc stale i konsekwentnie do ustalenia dobrych stosunków z naszym zachodnim sąsiadem, i tylko pod tym kątem widzenia, nie możemy pomijać milczeniem pewnych niepokojących tendencyj w Niemczech, które działają w kierunku zaostrzenia stosunków z nami. Tendencje te, nie wątpię, nie są ogólne i znajdują swój wyraz tyko wśród niektórych odłamów społeczeństwa niemieckiego. Niemniej uważam za niepodobne pomijać je milczeniem z uwagi na poważne niebezpieczeństwa, które ono niewątpliwie w sobie kryć mogą. Jesteśmy bowiem najgłębiej przekonani, iż działając w ten sposób, bronimy nietylko interesu naszego, le i interesu całego pokoju europejskiego.

Gdańsk

Przechodząc do sprawy gdańskiej, w szczególności do kwestji pożyczki sanacyjnej dla Gdańska, co stanowiło m. in. przedmiot ostatnich narad genewskich, mowca oświadcza:

W prasie gdańskiej znalazły się informacje, jakoby Polskac zyniła przeszkody sanacji gdańskiej. Wobec tego pragnę kategorycznie stwierdzić, że jest to całkowicie niezgodne z prawdą. Delegacja polska w Genewie z całym naciskiem podkreślała, że sanację gdańską i pożyczkę dla Gdańska rząd Polski chce popierać i ułatwiać. Polska nie ma zamiaru sprzeciwiać się pożyczce, która zapewni istotną sanację W. M., w myśl zaleceń Komitetu finansowego. Lecz przedewszystkiem Gdańsk winien wykonać wszystkie zalecenia oszczędnościowe Komitetu Finansowego, przeprowadzić konieczne reformy na których opiera się sanacja finansowa. Bez oszczędności pożyczka prawdziwie sanacyjna jest nie do pomyślenia. Stwierdzamy to z tem większym naciskiem, że Polska jest jak dotąd jedynym czynnikiem który istotnie materjalnie przyczynił się do sanacji finansów gdańskich.

Stosunki z Sowietami

W stosunkach naszych ze Związkiem Republik sowieckich nie zaszły w ostatnich czasach poważniejsze zmiany. Jak Panom wiadomo, jednym z ważnych zagadnień w stosunkach polsko sowieckich jest od kilkunastu miesięcy kwestja uzupełniającego porozumienia politycznego, którego celem miałoby być dodatkowe zagwarantowanie pokoju na granicy polsko sowieckiej, bądź też, jak to jest życzeniem Rządu polskiego na szerszym terenie Europy Wschodniej. Wprowadzenie w życie takiego porozumienia byłoby połączone z pożytkiem nietylko Polski i Związku ale i całej Europy.

Zaznaczyć muszę, że w toku tych pertraktacyj nie było z naszej strony nigdy chęci tworzenia jakichkolwiek bloków, których ostrze byłoby zwrócone przeciwko Rosji. Przeciwnie, Polska reprezentowała tendencje zawarcia paktu, względnie systemu paktów któreby równomiernie i jednolicie gwarantowały pokój w całym obszarze Wschodniej Europy. Natomiast polityka sowiecka wydawała się nieraz dążyć do zawierania paktów z poszczególnemi państwami na Wschodzie Europy. Ten punkt widzenia udało się jej przeprowadzić dotychczas w stosunku do Litwy, co jednak obu stronom nie dało wielkich korzyści.

Litwa

W stosunku do ostatnich wypadków kowieńskich zachowaliśmy całkowity spokój i postawę wyczekującą. Nie mieliśmy i nie mamy zamiaru wtrącania się do czysto wewnętrznych spraw litewskich i nasze zachowanie się w czasie ostatnich tygodni musiało o tem przekonać wszystkich, wbrew nawet wrogiej nam propagandzie W dziedzinie polityki zagranicznej linja nowego rządu litewskiego nie jest jeszcze całkowicie dotychczas wyjaśniona. Wprawdzie z ust nowych kierowników polityki litewskiej padły w stosunku do nas słowa wyzywające, oddawna jednak przyzwyczajeni jesteśmy do demagogicznego tonu wystąpień Litwinów, obliczonego przedewszystkiem na efekty w polityce wewnętrznej. Świadomość praw naszych, potwierdzonych przez najwyższe instancje międzynarodowe, pozwala nam spokojnie przechodzić do porządku dziennego nad pretensjami terytorjalnemi Litwy. Polska była zawsze i jest gotowa do nawiązania stosunków sąsiedzkich z Litwą i że na przeszkodzie stoi tutaj jedynie teza litewska, iż panuje między nami jakiś urojony stan wojny. Nie tracimy nadziei, iż prędzej, czy później Litwini dojdą do uznania tej oczywstej dla nas prawdy, iż Litwa utrzymanie swej państwowości — zresztą nietylko ze względu na stosunki na wschodzie — zawdzięcza jedynie sąsiedztwu silnej Polski.

* * *

Dyskusja nad ekspose ministra Zaleskiego została odroczona do następnego posiedzenia, które odbędzie się jutro.

Budżet podwyższony do sumy 1.971 miljonów zł.

Komisja budżetowa skreśla kredyty, przeznaczone na Radę prawniczą.

Warszawa, 4. 1 PAT. Sejmowa komisja budżetowa przystąpiła dziś do rozpatrzenia w trzeciem czytaniu budżetu na rok 1927/28. Na wstępie posiedzenia zabrał głos minister skarbu Czechowicz oświadczając, że wydatki państwa zostaną zwiększone na ogół w porównaniu z pierwszym preliminarzem o 70 milj., przytem dla ministerstwa spraw wojskowych o 1 milj. na amunicję, dla ministerstwa skarbu między innemi o 200 tys. zł, na komisję ankietową dla ministerstwa sprawiedliwości o 100 tys. zł, na Radę prawniczą i dla ministerstwa przemysłu i handlu o 10 milj., na budowę nowej fabryki związków azotowych dla ministerstwa oświaty o 695 tys., na wyznanie prawosławne i o 235 tys. na wykonanie konkordatu. W rezultacie budżet po stronie dochodów i rozchodów zamyka się sumą

1.971 milj. zł.

Po tem oświadczeniu przewodniczący pos. Rymar (ZLN) otworzył dyskusję.

Co do

BUDŻETU PREZYDENTA RZPLTEJ

przyjęto wniosek pos. Michalskiego o podwyższenie poborów prezydenta o 600 tys. zł rocznie, a tem samem podwyższenie poborów miesięcznych do 15 tys. zł. Przeciw temu wnioskowi wypowiedział się pos Pragier (PPS) ze względów merytorycznych, uważając, że pobory prezydenta Rzpltej powinny być uregulowane łącznie z poborami urzędników. Wniosek pos. Michalskiego został przyjęty.

Następnie w części budżetu

SEJM I SENAT

przyjęto większością głosów wniosek referenta pos. Pączka (PPS) o podniesienie o 363.522 zł pozycji djet posłów i senatorów dla przywrócenia potrącanego dotychczas posłom 6 proc. w myśl ustawy sanacyjnej.

Budżet

PREZYDJUM RADY MINISTRÓW

referował pos. Polakiewicz (Str. chł.) Budżet ten przyjęto z drobnemi zmianami w budżecie trybunału kompetencyjnego.

W części budżetu

MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

przyjęto wniosek referenta pos. Rusiuk o wstawienie w wydatki gen. dyrekcji służby zdrowia sumy 185 tys. złotych na zakup od ministerstwa spraw wojskowych baraków w **Witkowicach pod Krakowem i przeznaczenie ich na szpital dla dzieci.**

W budżecie

MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI

przyjęto wniosek pos. Pragera (PS) o skreślenie całego kredytu, przeznaczonego na Radę prawniczą.

Następne posiedzenie we środę o godz. 11 przedpołudniem.

Rząd wobec uchwalenia wniosku posła Pragera

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 4 1. (Sin) Wniosek posła Pragera o skreślenie kredytu na Radę prawniczą przyjęty został 14 głosami przeciw 4. Wniosek poparty został przez przedstawicieli Koła żydowskiego,

Jak się dowiadujemy, rząd nie zamierza wyciągnąć konsekwencyj z wyniku głosowania nad wnioskiem pos. Pragera gdyż prowizorjum budżetowe do 1 kwietnia przewiduje i tak wydatki na ten cel.

—o-§-o—

Drożyzna wzrosła o 1 procent

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 4 1. Sin. Dziś o godzinie 2 popołudniu odbyło się posiedzenie komisji głównego urzędu statystycznego dla zbadania kosztów utrzymania. Komisja ustaliła, że w miesiącu grudniu drożyzna wzrosła o 1 procent.

Ewolucja faszyzmu ku syndykalizmowi

Kraków, 5 stycznia.

(K) Z okazji Nowego Roku przyjął Mussolini generalnego sekretarza partji faszystowskiej Turatiego, kóry złożył mu noworoczne życzenia. W swej odpowiedzi Mussolini zaznaczył, że w roku bieżącym nastąpi przeobrażenie państwa włoskiego w państwo syndykatów. Cały świat ujrzy olbrzymie dzieło zorganizowania nowoczesnego społeczeństwa na zupełnie nowych podstawach.

Ta zapowiedź oznacza ostateczne i zdecydowane zerwanie faszyzmu z parlamentaryzmem. Jest to powrót do średniowiecza z jego systemem związków duchowych, jest to bądź co bądź śmiała próba wskrzeszenia form społecznego bytowania dawno już minionych i nie odpowiadających nowoczesnym wymogom gospodarki.

Charakterystyczną jest rzeczą, że oba państwa kierowane przez dyktaturę, usiłują ewolucję społeczeństwa pchnąć w kierunku syndykalizmu, przypominającego bardzo żywo czasy średniowieczne. Przytoczyliśmy niedawno wywiad „Figara“ z Primo de Riverą, w którym hiszpański dyktator chełpił się tem, że Hiszpanja zapoczątkowała nową erę w rozwoju ludzkości przez zniesienie systemu parlamentarnego i oparcie całego życia politycznego na systemie związków zawodowych. Nie będziemy tutaj rozstrzygali kwestji, kto kogo kopjuje, chociaż nie ulega najmniejszej wątpliwości, że Mussolini, objektywnie biorąc, jest postacią znacznie większego formatu, niż nieudolny jego naśladowca Primo de Rivera. Interesującą bowiem dla nas jest sama próba, sam eksperyment.

Faszyzm był tylko reakcją na pewne nienaturalne formy nowoczesnej demokracji, która przez partyjne zacietrzewienie i rozpolitykowane sekciarstwo sama dla siebie kopała grób. Faszyzm był więc tylko negacją, ale długo w roli negacji nie mógł istnieć. Żyć z błędów swego wrog, jest to rola arcytrudna. Zrozumiał to Mussolini i dlatego postanowił rozszerzyć podstawę faszyzmu i pchnąć go w kierunku pozytywnym. Ten to z tOką emfazą reklamowany syndykalizm nowoczesny jest właśnie próbą, że tak powiemy, uspołecznienia faszyzmu przez nadanie mu pozytywno-twórczego programu.

Każda społeczna forma, odpowiadająca warunkom swej epoki, walczy z przeżytkami dawnych minionych już epok. Nie trzeba się więc dziwić, że i wnaszych czasach, w czasach demokracji, błąkają się widma średniowiecza. Zawsze i wszędzie znajdują się ludzie, którzy nie mogą ustosunkować się do swej epoki i tej swojej niemocy nadawają tchnienie tęsknoty za ubiegłymi czasy, kiedy to niebyło „takiej nędzy“ na świecie, kiedy to człowiekowi „znacznie lepiej się powodziło“. W dzisiejszych czasach ten typ pesymisty staje się nader częstem i wprost charakterystycznem zjawiskiem. Wszak Oswald Spengler w swojem błyskotliwem dziele „Der Untergang des Abendlandes“ stał się prototypem tych wszystkich malkontentów i maruderów, którzy chętnie się przenoszą w dawne czasy, ponieważ nie mogą zrozumieć rytmu chwili bieżącej. A za Spenglerem rosyjski filozof Berdiajew, cieszący się obecnie w pewnych sferach europejskiej inteligencji wielką popularnością, również gloryfikuje czasy średniowiecza, upatruje w ich restauracji jedyne lekarstwo na wszystkie bolączki naszego życia.

Przytoczyliśmy te bądźcobądź ciekawe zjawiska z dziedziny myśli, by scharakeryzować typ człowiek zmęczonego wielką wojną światową i rozczarowanego do nowoczesnej cywilizacji. W tem świetlę staje się faszyzm produktem dekadencji, wypływem zmęczenia tak psychologicznie bądźcobądź zrozumiałego. Gdy jednak znikną gęste mgły zmęczenia, gdy człowiek nowoczesny sobie uświadomi swą rolę budowniczego, zniknie równocześnie czad faszyzmu. W historji niema powrotu do dawnych form. Wszelkie próby wskrzeszenia średniowiecza kończyć się więc musza bankructwem. Mussolini, a w ślad za nim mussolinizm wszelkiego autoramentu wnet się przekona, że cios śmiertelny zadany demokracji jest właściwie ciosem w próżnię. Być może, że demokracja po wojnie przechodziła ciężkie przesilenie, ale najmniejszej nie ulega wątpliwości, że demokracja jako taka, w swej istocie, jest nieśmiertelna. Ludzkość narazie nie stworzyła żadnej innej formy, którаby potrafiła zastąpić demokrację. Dyktatura, tak z lewej jak i z prawej strony ulega powoli przeobrażeniu. Jest to najlepszym dowodem, że negacją długo żyć nie można. W niedalekiej też przyszłości zrozumie faszyzm, jak fałszywą jest jego metoda narzucenia chwili naszej metod pracy epoki dawno już pogrzebanej.

Pos. Patek o stosunkach polsko-sowieckich

Telefonem od naszego korespondenta.

Warsawa, 4 1. Sin. Minister Patek, który wyjeżdża 10 stycznia do Moskwy, aby objąć tam kierownictwo poselstwa Rzeczypospolitej udzielił szeregu informacji prasie na temat stosunków polsko-rosyjskich oraz zamiarów, jakie ma zastosować przy nawiązaniu normalnych stosunków z sowietami.

Zdaniem jego należy jak najrychlej przystąpić do uregulowania i utrzymania stosunków z Rosja. Przystąpić do tego trzeba z całą odwagą i energją, chociaż zgóry trzeba sobie zdać sprawę, że podczas przyszłych rokowań wynikną poważne tarcia pomiędzy obu stronami. — Tarcia et trzeba przetrzymac spokojnie. Trzeba zdobyć się na ten wysiłek, który przyniesie zrozumiałe korzyści dla obu stron.

„Nie byłem 5 lat w Europie — mówił min. Patek — nie obserwowałem bezpośrednio ewolucji stosunków polsko-rosyjskich. Moje studja obecne upoważniają mnie jednak do wniosku, że wszystkie sprawy sporne między Polską a Z. S. S. R. dałyby się łatwo załatwic, gdyby obie strony żywiły względem siebie więcej zaufania i gdyby z obu stron pracowano z dobrą wiarą w pomyślny rezultat rokowań“.

— A jak pan minister odnosi się osobiście do powierzonej sobie misji?

— Jadę do Moskwy ebz wszelkiego rodzaju uprzedzeń, pełen natomiast najlepszych chęci, przekonany najgłębiej o tem, że jesteśmy sobie nawzajem potrzebni. Żywię nadzieję że uda mi się zaważyć na szali zbliżenia między Polską a R. S. S. R. b ——

— Czy pan minister ma jakiś zgóry określony mandat? ——

— Nie mam żadnej misji specjalnej, żadnego sprecyzowanego zgóry mandatu. Po zorjentowaniu się w sytuacji przedstawię rządowi polskiemu własny projekt załatwienia spraw bieżących, który musi być celowo i dokładnie sprecyzowany. Mam nadzieję, że rząd odniesie się do mojego planu z całą życzliwością. — Ukształtowanie będzie zależne i od tego z czem jadę i od tego co zastanę w Moskwie. Uważam swą misję za poważną i niełatwą, ale mającą szanse zrealizowania“.

Dalej Min. Patek podkreślił, że w stosunku do Rosji należy ze strony Polsi odróżnić dwa momenty: walkę z komunizmem, jako doktrynę społeczną i sprawę utrzymania dobrych sąsiedzkich stosunków z państwem, które doktrynę tę uznaje. Pomieszanie tych dwóch punktów stwarza, zdaniem min. Patka, specyficzne trudności w nawiązaniu normalnych stosunków w sowietach.

Rainer Maria Rilke

Zmarły przed kilku dniami w 51 roku życia znakomity liryk niemiecki Rainer Maria Rilke, autor znanego, przepięknego poematu „Weise von Liebe und Tod des Cornets Rilke“.

Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO

„Kapelusz słomkowy“

Komedja w 4 aktach z epilogiem E. Labiche'a.

Sylwester jest dniem, w którym wszystko wolno. Wolno więc było dyrektorowi Nowakowskiemu wystawić starą, mocno spłowiałą, wszelkich walorów artyzmu pozbawioną komedję francuskiego pisarza z czasów Napoleona III. P. Nowakowski miał przytem chwalebny zamiar, by tę dziwaczną komedję nieporozumień i nierozumną komedję dziwaców zmodernizować. Uczynił to w ten sposób, że kazał aktorom zwracać się do publiczności, a p. Leliwie karkołomne wywracać sztuczki. Wprost obawiano się, że miły ten artysta spadnie z parapetu loży i mocno się potłucze, na szczęście jakoś się to p. Leliwie „nie udało“. Natomiast udały się p. Nowakowskiemu rozmaite kawały i wstawki, a więc przedewszystkiem doprawdy komiczny orszak weselny, ba jeszcze po pijanemu sel kiwające dekoracje przedstawiające plac wielkiego, starego miasta, no, przypuśćmy, że Paryża, a wreszcie smętnie zadumany moment na widok słomkowego kapelusza z prawdziwej florenckiej słomy i warjacki kankan, zamykający całość.

Nie byłoby się to jednak udało, gdyby artyści nie mieli sylwestrowego nastroju. A więc p. Leliwa przeplatał swoją grę rozmaitemi gierkami, dopuszczalnemi tylko na Sylwestra, p. Niewiarowicz pędził jak zwarjowane auto, p. Szymborski był naprawdę głuchy, p. Kustowski już bez gierek pyszną stworzył sylwetkę starego buchhaltera, p. Bednarzewska była grand-damą, a p. Koronkiewicz filuterną właścicielką magazynu kapeluszy.

Wszyscy grali z werwą ludzi, którzy wygrali dolarówkę. Udzieliło się to i suflerce, która wylazła z budy suflerskiej, by p. Szymborskiemu krzyknąć do ucha potrzebne słowa.

Ale czemuż p. Nowakowski nie zmienił charakteru tej sztuki i nie nazwał jej farsą, skoro jest najtypowszą, najzwyklejszą farsą? W. M.

—o§o—

Z ekranu

BUSTER KEATON, JAKO BOKSER.

Kinoteatr „Warszawa“

Buster Keaton nasuwa mimowoli porównanie z Chaplinem. Obaj są smutni i obaj muszą rozweselać. Obaj są artystami traktującymi poważnie swój zawód, ale na tem właściwie kończy się analogja, a zaczyna się — różnica. Chaplin jest więcej człowiekiem, a mniej akrobatą, a Keaton lubuje się więcej w sztuczkach. Chaplin pogłębia swe kreacje i podnosi je do wymiarów ludzkiego tragizmu, wkomiczną przyodzianego szatę, a Keaton zadawala się że tak powiem, tylko formalną stroną możliwych komicznych kombinacyj.

Ale dajmy spokój tym porównaniom, bo Keaton jest sam przez się niezmiernie ciekawym artystą. Każdy jego obraz jest prawdziwą kopalnią bajecznych wprost pomysłów. Keaton jest ucieleśnieniem amerykańskiego suchego humoru, wypranego doszczętnie z elementów łzawego sentymentalizmu. Keaton sięga po nowoczesną amerykańską technikę, czyniąc z jej podstawę dla swych pomysłów. A te pomysły są zawsze oryginalne, świeże i dalekie od szablonu. U Keatona są zawsze niespodzianki i dlatego tak niezmiernie Keaton zaciekawia.

Jednem słowem — Keatona lubię i zły jestem na każdego kto mej miłości nie podziela.

Mo[illegible]

Po zgonie Achad Haama

POGRZEB ACHAD HAAMA W TEL AWIWIE.

W ubiegłą niedzielę odbył się w Tel Awiwie pogrzeb Achad Haama. W pogrzebie wzięło udział całe miasto oraz delegcje z całego kraju. W czasie pogrzebu ustała wszelka praca we wszystkich ośrodkach żydowskich. Sklepy były zamknięte. Mowy nad grobem wygłosili m. in. Bialik, Usyszin, Jellin, Diesengoff i dr. Szmarjahu Lewin.

FUNDUSZ IMIENIA ACHAD HAAMA.

Na posiedzeniu naczelnych władz związku literatów hebrajskich w Palestynie 10 Abba ub. roku, uchwalono stworzyć fundusz literacki imienia Achad Haama z okazji 70-letniego jego jubileuszu, który jak wiadomo przypadł na 25 Abba ub. roku. Fundusz ten ma wynosić 1000 funtów szterlingów i służyć do udzielania pożyczek literatom hebrajskim, celem wydawania ich pism. Dotąd zebrano połowę funduszu. Fundusz Achad Haama prowadzony jest przez specjalny komitet, na którego czele stoi Usyszkin. Utworzono go z inicjatywy Usyszkina.

Działalność funduszu będzie niewątpliwie obecnie godnem uczczeniem wielkich zasług Achad Haama.

NAD CZEM OSTATNIO ACHAD HAAM PRACOWAŁ?

Achad Haam zwykł był pracować bez rozgłosu. Nikt nawet z najbliższych jego przyjaciół nie wiedział o jego planach literackich. Po wydaniu swych listów, zawierających pierwszorzędny materjał dla poznania dziejów literatury hebrajskiej, miał Achad Haam podobno oświadczyć, że kończy pracę nad dziełem o Biblji i że wkrótce rozpocznie opracowanie swych pamiętników. O losie tych dzieł narazie nic niewiadomo.

BUNDOWSKA „FOLKSCAJTUNG“ O ACHAD HAAMIE.

Wiadomość o zgonie Achad Haama zaopatruje bundowska „Folkscajtung“ następującym komentarzem: „Ze zgonem Achad Haama odchodzi ze świata żydowskiego wybitna osobistość, która przez cztery dziesiątki lat była kierownicza siłą wśród żydowskiej, sjonistycznonarodowej inteligencji — osobistość, której słów słuchano i na której artykułach się wychowywano“.

Jak żył Achad Haam w Tel Awiwie

I.

Był już stary i słaby, pochylony i wychudły. Nigdy nie wychodził sam na ulicę, zawsze prowadził go za rękę jeden z dawnych, dobrych przyjaciół odeskich. Wierna dłoń przyjaciela i ucznia prowadziła go niekiedy do sali szkoły muzycznej, gdzie odbywały się posiedzenia wieczorne rady miejskiej Tel Awiwu. Kiedy Achad Haam wchodził, znać było poruszenie. Wszyscy radcy, jak jeden mąż, zrywali się z miejsc, a czcigodnego i drogiego gościa sadzano na przodzie. Mały, schorzały starzec nie przebywał tam długo. Zapalł cygaro, rzucał wzrokiem na zebranych, brał laskę, szukając wiernej dłoni przyjaciela i ucznia, któraby mu pomogła wyjść ze sali i która odprowadziłaby go do domu.

II.

W godzinach popołudniowych odpoczywał Achad Haam. Był to czas między drugą a czwartą, kiedy odcinek ulicy Achad Haama, gdzie znajduje się jego dom, bywał zamykany z obydwu stron łańcuchami, by żaden wóz ani automobil nie przejeżdżał w czasie odpoczynku Achad Haama. Godziny jego odpoczynku, tuż obok ruchliwej ulicy Herzla w Tel Awiwie były przestrzegane na podstawie rozporządzenia magistratu, a każdy policjant strzegł spokoju w godzinach odpoczynku Achad Haama i był odpowiedzialny za spokój koło bramy i okien do domu, w którym mieszkał Achad Haam.

III.

Po wypoczynku zwykł był Achad Haam, jeśli tylko siły dopisywały, wychodzić na przechadzkę. Spotykało się go wówczas w towarzystwie Rawnickiego, który prowadził pochylonego i wychudłego staruszka powoli za rękę, jak się prowadzi dziecię. Te wieczorne przechadzki po ulicach Tel Awiwu ożywiały Achad Haama. Na chodnikach ustępowano mu z drogi i patrzono na niego z uszanowaniem. Młodzież szkolna niejednokrotnie kroczyła za Achad Haamem, zapatrzona w tę małą i drobną postać, zawierającą w sobie Achad Haama wielkość.

IV.

Przechodnie zatrzymywali się często przed oknami jego domu przy ulicy Haszachar, gdzie zielenił się ogródek, z wazonami i kwiatami. Były to wieczorne godziny Achad Haama, kiedy u niego zbierali się starzy dobrzy przyjaciele, którzy przybywali do odwiedzić. Achad Haam mówił rzadko. Niekiedy tylko wypowiadał kilka słów. A rozmowa w domu Achad Haama stała zawsze na wyżynach ducha żydowskiego. A za oknami stoją garstki Żydów i rozprawiają o Achad Haamie z przed wielu laty, o którym w Tel Awiwie opowiadało się już legendy. Patrząc przez okna na białe ściany jego gabinetu, zasłonięte od góry do dołu ciemnemi tomami jego wielkiej bibljoteki, pragnęli obserwatorzy zgadnąć, czy istnieje tu jeszcze księga „Tanaj“, która ma być księgą rodzinną Achad Haama albowiem żona jego pochodzi z rodziny Szneursonów, ze znanego chasydzkiego dworu Libawiczowskiego. Opowiada się przytem o 12 jedwabnych i atłasowych sukniach weselnych, które otrzymał Achad Haam od ojca, wielkiego, libawiczowskiego chasyda i bogatego właściciela dóbr w dawnej Rosji.

V.

Także na żonę Achad Haama spada promyk wielkości jej męża. I około jej osoby zaczyna się snuć legenda. Ona, córka rabina z dworu libawiczowskiego, wyszła pierwsza z zamkniętego kręgu chasydów w ówczesnym czasie. Jeszcze jako panna lubiała czytać książki i pierwsza dała swemu mężowi ukradkiem do czytania pierwszą książkę rosyjską.

VI.

Starzy przyjaciele Achad Haama opowiadają wiele ciekawych wiadomości z dawnego jego życia, jako chasyda i twierdzą, że aż do ostatniej chwili pozstała u Achad Haama iskra chasydyzmu. Emigracja chasydów z Jabłonny sprawiła mu wiele radości. Było to przed dwoma laty w lecie, kiedy Bialik i Ben Ami przybyli do niego do Hajfy na Karmel, gdzie przebywał na letnisku. Kiedy mu opowiedziano, że chasydzi z Piski pracują w jarmułkach i „talit katan“, osuszając bagna obok rzeki Kiszon, wstał Achad Haam z miejsca z laską w dłoni, gotowy w tej chwili pojechać do doliny Izreel i widzieć naocznie wielki cud.

To opowiadali w godzinach wieczornych ludzie obok okien domu Achad Haama. Powoli rozchodza się przyjaciele Achad Haama, a Achad Haam, pogrążony głęboko w fotelu zasypia. Wokoło panowała cisza. Na podstawie rozporządzenia magistratu musiano o godzinie 8 wieczór zamknąć łańcuchami ulicę Achad Haama, a policjant czuwał nad spokojem około jego domu. Tak żył Achad Haam, pierwszy honorowy obywatel Tel Awiwu.

Rachela Felgenberg.

Odpowiedzi redakcji.

M. Z. R.: W Krakowie Żyd. Komitet Ratunkowy, ul. Krakowska 41 (przy kahale). W Londynie Joint Foreign Committee, c/o Lucien Wolff. 2, Verulam Bldgs., Gray's Inn. W. C. 1. London.

ZAGORZANIN: „Haszachar“, Lwów, pl. Strzeleckí 4.

STAŁY CZYTELNIK J. B.: Możliwe, że pomoże interwencja posłów żydowskich.

—o§o—

Z ruchu młodzieży

Dnia 25 ,26 i 27 grudnia ub. r. odbyło się w Łodzi posiedzenie Rady Naczelnej organizacji młodzieży sjon. „Gordonja“ w Polsce. W zjeździe brali udział przedstawiciele Merkazu lwowskiego i kierownictw okręgowych Krakowa, Łodzi, Warszawy i Brześcia. Zadaniem obecnej „moacy“ było ideowe i organizacyjne skonsolidowanie ruchu, któremu udało się w ciągu swej trzechletniej pracy zorganizować liczne rzesze młodzieży żydowskiej, w szczególności młodzieży robotniczej i ludowej.

W wyniku obrad przyjęto cały szereg uchwał natury ideologicznej i organizacyjnej, które mają stanowić podstawę dla dalszego rozwoju ruchu. Między innemi stwierdzono, że celem wychowawczym żydowskiego ruchu młodzieży w chwili obecnej jest przygotowanie młodego pokolenia do osobistego współudziału w budowie społeczności palestyńskiej na zasadach socjalistycznych. Stwierdzono silny węzeł ideologiczny między Hapoel Hacair w Palestynie a Gordonją, który przejawia się w szczególności w zasadach konstruktywizmu i chagszama acmit i podkreślono jako specjalne zadanie Gordonji dalsze organizowanie i wychowywanie młodzieży ludowej i robotniczej. W związku z specyficznym charakterem ruchu uchwalono cały szereg zasad dotyczących pracy wychowawczej.

Z sali sądowej

SKAZANIE FAŁSZERZY MONET 2-ZŁOTOWYCH.

Wczoraj stanęli przed trybunałem orzekającym w krakowskim sądzie okręgowym karnym Wincenty Kluska (lat 26) i Ignacy Kutyn false Spira (lat 19) oskarżeni o to, że w lipcu i sierpniu 1926 roku bili fałszywą monetę dwuzłotową z pośledniejszego metalu i falsyfikaty te puszczali w obieg. Wedle wyników rozprawy, Kluska przyszedł dnia 3 sierpnia do sklepu Marji Freyowej, przy ul. Bożego Ciała i za wodę sodową zapłacił monetą dwuzłotową, żądając reszty. Freyowa poznała, że moneta jest fałszywa i zatrzymała falsyfikat, oświadczając Klusce, że odda mu go, o ile przydzie z policjantem. Kluska oczywiście ulotnił się. Tegoż dnia wieczorem drugi oskarżony Kutyn w kawiarni Anny Wollfinger przy ul. Mostowej zapłacił za spożytą kolację fałszywą dwuzłotówką, a na zwróconą przez kelnera uwagę, że płaci falsyfikatem, odpowiedział, że może dwuzłotówkę tę wyrzucić. Kutyn po aresztowaniu zeznał, że znany mu z aresztu Kluska odwiedził go raz w domu i przyniósł cynę oraz ołów, kupione za 5 złotych, poczem odlał falsyfikaty na formy, od powiadające 2-złotówkom. Następnie obaj zaczęli puszczać w obieg falsyfikaty, które były nieudolnie sporządzone, dzięki czemu wkrótce ich ujęto.

Trybunał po przeprowadzonej rozprawie zasądził **Kluskę na 1 i pół roku, a Kutyna na 10 miesięcy ciężkiego więzienia.**

Przewodniczył s. s. o. Dr. Lizak, wotowali s. s. o. Warchałowski i s. s. o. Dr. Wątor, oskarżał prok. Dr. Stawarski, bronił adw. Dr. Aschenbrenner.

PRZEGLĄD GOSPODARCZY

O reformie podatku obrotowego

wedle raportu prof. Kemmerera

Zgodnie z ustawą o państwowym podatku przemysłowym istnieją dwa samoistne podatki nałożone przez tę ustawę. Jeden jest rocznym podatkiem w formie wykupywania świadectw przemysłowych, drugi zaś podatkiem od sumy wpływów czyli od obrotu.

Misja prof. Kemmerera nie rozumie psychologji, na której opiera się klasyfikacja przedsiębiorstw, typowa zresztą dla całego systemu. Widocznie intencją było zgrupowanie największych przedsiębiorstw w rozmaitych dzielnicach handlu. Taka myśl jest zupełnie słuszną, jednakże przeprowadzenie jej w powyższym wypadku jest co najmniej nieodpowiednie. Dla niektórych rodzajów przedsiębiorstw oznaczony jest obrót minimalny, w innych znów wypadkach wszystkie przedsiębiorstwa danego rodzaju są zaliczone do tej kategorji, niezależnie od wysokości obrotu. Stosowane są jeszcze dwa kryterja dla innych przedsiębiorstw, a mianowicie rozmiary budynku oraz ilość pracowników. Bezwzględnie istnieje pewna zależność pomiędzy temi czynnikami i rozmiarem obrotu, jednakże niema żadnej zależności pomiędzy obrotem największego pensjonatu, drogueryi lub kinoteatru z jednej strony, a największe go banku, domu komisowego lub hurtownika z drugiej strony. Pierwsze mogą być największemi przedsiębiorstwami w swojej klasie, jednak cała ich grupa może mieć obrót daleko niższy od największych przedstawicieli jakiejś innej klasy, — a pomimo to opłata za świadectwa przemysłowe pozostaje taka sama w obu wypadkach. Trudności te są nierozdzielne od systemu świadectw przemysłowych.

Druga cześć podatku przemysłowego opartą jest na obrocie czyli sumie wszystkich wpływów.

W przeciwieństwie do sprawy świadectw przemysłowych, druga część ustawy nasuwa poważne trudności przy jej stosowaniu. Dla opanowania tych trudności utworzoną została dość ciężka organizacja, wzorowana na metodach państw zaborczych dla podobnych podatków. Uzyskanie ścisłych danych od wszystkich, którzy pdlegają podatkowi od obrotu, jest tem trudniejsze, że zaledwie nieznaczna część osób, zatrudnionych w zajęciach handlowych i zawodowych, prowadzi książki rachunkowe lub inne, na mocy których możnaby ściśle określić ich obrót. Z drugiej strony istnieje brak dostatecznego wykwalifikowania urzędników, którym możnaby bez obawy powierzyć przeprowadzenie przepisów takiej ustawy, boć przecie niezmiernie niska skala płac w służbie państwowej przyczynia się skutecznie do usuwania osób, mających dostateczne wykształcenie i kwalifikacje.

Co do istoty samego podatku oświadcza misja prof. Kemmerera, że gdyby podatek nie był już wprowadzony, nie jest prawdopodobnem, aby obecnie mógł być proponowany. Rząd powinien wziąć pod uwagę tę nierównomierność, wynikającą z natury podatku od dochodu brutto i przewidywać możliwość zastąpienia podatku obrotowego innym podatkiem przemysłowym. W międzyczase stosowanie obecnie obowiązującej ustawy byłoby ułatwionem, według opinji misji przez przychylne rozpatrzenie następujących wskazówek:

1. Ustawa sama oraz przepisy wykonawcze powinny być znowelizowane gruntownie, w celu uproszczenia języka i usunięcia zbyt skomplikowanych zróżniczkowań, zawartych obecnie w ustawie.

Myśl przewodnia powyższej rady będzie jasna dla każdego, kto przeczyta ustawę i przepisy wykonawcze. Tak jedno, jak i drugie jest pisane językiem trudnym, z niepotrzebnemi powtórzeniami i zbyt skomplikowanem różniczkowaniem.

2. Obowiązek wykupywania świadectw przemysłowych powinien być stosowany tylko dla przedsiębiorstw najmniejszych, powtóre, podatek obrotowy powinien być pobierany tylko od przedsiębiorstw, nie opłacających świadectw rzemysłowych w ten sposób, że żadne przedsiębiorstwo nie płaciłoby jednocześnie podatku obrotowego i świadectwa przemysłowego.

Najważniejszym motywem, przemawiającym za zarzuceniem stosowania podatku od obrotu do bardzo małych przedsiębiorstw, jest trudność zadawalniającego określenia dochodu brutto z takich przedsiębiorstw. Takie przedsiębiorstwa zwykle nie prowadzą ksiąg rachunkowych, wobec czego urzędnicy podatkowi są zmuszeni do sprawdzania w szczegółach transakcyj małych przedsiębiorstw z hurtownikami, z kolejami, z urzędami celnemi i jeszcze u wielu innych źródeł, w celu określenia podstaw dla wymiaru podatku. Kiedy chęć lub fundusze, przeznaczone na prowadzenie takich dochodzeń zawodzą, urzędnicy podatkowi muszą się uciekać do domniemań, opartych na wyglądzie zewnętrznym sklepu, życiu prywatnem właściciela oraz na innych danych impresjonistycznych, w których zbieraniu i stosowaniu czynnym pomocnikiem są Komisje wymiarowe. Wielu takich podatników odwołuje się od wymiaru, dokonanego w I. instancji i maszyna administracyjna zmuszona jest do pracy. Cała procedura wymierzania podatku małym przedsiębiorcom i pracownikom przemysłowym na podstawie ich dochodu brutto jest kosztowna. Rezultaty pieniężne z tych najmniejszych obrotów stanowią małą cząstkę całego dochodu podatkowego i są, jeśli nie całkowicie, to w poważnej części pochłonięte przez koszty wymiaru i pobrania podatków.

(Dokończenie nastąpi).

Dr. L. Lampel.

—o-§-o—

Konsumować czy oszczędzać?

(sn) Przed kilku miesiącami omawialiśmy w „Now. Dzienniku“ kwestję czy w obecnych naszych warunkach gospodarczych uzasadnionem jest nawoływanie ludności do oszczędzania i czy raczej nie byłoby lepiej, gdyby tych bądźcobądź niewielkich kwot jakie możnaby u nas oszczędzać, użyto na konsumpcję.

Obecnie zamieszcza pos. Dr. Herman Diamand artykuł w „Robotniku“, w którym pisze między innemi:

„Niedość mieć przedsiębiorstwo zmodernizowane, produkcję zracjonalizowaną, administrację uporządkowaną, a zatem produkować wiele i tanio, ale trzeba mieć zbyt, potrzebni są ludzie, którzy chcą i mają za co towary wyprodukowane kupić. Nieodzowny warunek rozwoju produkcji to wzmagająca się konsumcja. Wzmożenie konsumcji to wyczerpujący program gospodarczy, to klucz do pozornie zawiłej bardzo sytuacji.

Sprzeczność pomiędzy oszczędzaniem a kupowaniem nie może być rozwiązana przez zwiększenie oszczędności kosztem konsumcji. Kapitał muszą kapitaliści sami wytworzyć, a dopóki to jest niemożliwe należy uciekać się do pomocy kapitału zagranicznego nigdy zaś do obniżenia stopy życiowej ludności, która jest klęską nietylko dla ludności samej, ale dla całego gospodarstwa społecznego. Na pierwszem miejscu stoi konsumcja, a na drugiem dopiero oszczędność. Zarabiajmy, kupujmy, konsumujmy, a potem oszczędzajmy, idźmy drogą odwrotną, niż polityka gospodarcza rządu. starajmy się o powiększenie obrotu gospodarczego, dążmy do zdobycia środków byśmy mogli powiększyć naszą konsumcję, a doprowadzimy kraj do rozkwitu“.

Powyższe rozstrzygnięcie dylematu przez p. Diamnda byłoby w każdym razie bardziej bezspornem, gdybyśmy mieli dostateczną pewność, że kapitał, którego nam tak bardzo potrzeba, uzyskamy istotnie zagranicą. O wytworzeniu tego kapitału w samym kraju, przez kapitalistów, nie może być bowiem długo jeszcze mowy.

—o-§-o—

Kalendarzyk podatkowy

Termin wykupu świadectw przemysłowych minął 31 grudnia 1926 roku.

Lustracja już się rozpoczęła.

Kara za zwłokę (2 procent) pocznie biec od dnia 15 stycznia. Niezależnie od kary za zwłokę, już od dnia 2 stycznia ten, kto prowadzi przedsiębiorstwo bez świadectwa przemysłowego, może uec karze pieniężnej od 3—20-krotnej ceny za świadectwo.

Za prowadzenie przedsiębiorstwa ze świadectwem niższej kategorji, niż przepisana, władze skarbowe mogą nałożyć karę do wysokości 3-krotnej kwoty, stanowiącej różnicę między ceną właściwego, a posiadanego świadectwa.

Kara za zwłokę pobierana jest w następujących wysokościach:

1) dla zaległości podatkowych, powstałych przed dniem 30 czerwca br. za okres do dnia 30 czerwca br. włącznie — 4 procent, za okres po 30 czerwca — 2 procent w stosunku miesięcznym;

2) dla późniejszych zaległości podatkowych, nie odroczonych i nie rozłożonych na raty za okres od dnia 1 lipca br. — 2 procent w stosunku miesięcznym.

Przy obliczaniu kar za zwłokę miesiąc zaczęty liczy się za cały.

Informator gospodarczy

STAŁY CZYTELNIK Z UL. DŁUGOSZA: 1) i 2) O ile nam wiadomo, wkłady bankowe obywateli polskich w Budapeszcie nie podlegają waloryzacji. To samo zdaje się, odnosi się do wierzytelności hipotecznych. 3) 4 proc. obligacje komunalne b. Banku Krajowego z r. 1909 podlegają konwersji w stosunku 33·03 zł. za 200 kor. Zgłaszać się należy do lwowskiego oddziału Banku Gosp. Krajowego.

L. T., KRZESZOWICE: Celem wykonywania skupu zboża należy wykupić patent IV kat. jeśli obrót nie przekracza 20,000 zł., zaś III kategorji przy obrocie do 100,000 zł.

P. S. LAND, W JOWARZNIE: 1) Karta rejestracyjna jest potrzebna, 2) Przedwojenne 4 proc. listy zastawne Banku krajowego mają obecnie wartość 9·22 zł. za 100 kor. a 4 i pół proc. listy zastawne — 9·15 zł. za 100 kor. Należy zgłosić w lwowskim oddziale Banku Gospod. Krajowego.

STAŁA CZYTELNICZKA W KRAKOWIE: 5. listopada 1923 wynosił kurs dolara 1,745,000 mkp. a kor. cz. 50,325 mkp.

F. K.: Kurs marki niemieckiej wynosił dnia 22. V. 1925 — 1 237 zł.

STAŁY CZYTELNIK W STRZYŻOWIE: Nie podaje Pan, czy Pan ma zakład handlowy i z ilu ubikacyj. Jeżeli jest tylko jedna ubikacja, to patent III kategorji.

STAŁY CZYTELNIK S.: Żyra swego nie może Pan odwołać, jeżeli weksel jest już puszczony w obieg.

STAŁY CZYTELNIK W CHRZANOWIE: Losy włoskie i serbskie notowane są w Wiedniu, może Pan więc o ich kursach dowiedzieć się z gazety wiedeńskiej lub w jakimś banku.

„CUKIERNIK“: Ze względu na posługiwanie się motorem nie może Pan być zwolniony od podatku obrotowego.

CH. R., RZESZÓW: O ile nam wiadomo, wymienione przez Pana listy zastawne i obligacje nie zostały jeszcze przerachowane.

STAŁY CZYTELNIK W KRZESZOWICACH: Jeżeli wykonuje Pan sprzedaż jarmarczną w miejscowościach, należących do różnych klas, to musi Pan nabyć świadectwo przemysłowe według najwyższej klasy.

H. G., KRAKÓW: Oficjalny kurs dolara wynosił 5/12 25 — 7·52 zł., 5. 1 26 — 8·15, 5. II. — 7·30, 5. III. — 7·60, 5. IV — 7·90, 5. V. — 9·90, 5. VI — 10·05, 5. VII — 9·16, 5. VIII — 9·04.

P. B. KRISCHER: Kurs dolara amer. wynosił w marcu 1920 średnio 220 kor.

—o-§-o—

KONWERSJA POŻYCZEK PAŃSTWOWYCH Z LAT 1918—1920. Ministerstwo Skarbu wydało kasom skarbowym polecenie wydawania bez przeszkód w dalszym ciągu zaświadczeń, stwierdzających nabycie lub konwersję pożyczek państwowych z lat 1918—1920. Rozporządzenie to ma na celu możliwie najrychlejszej zakończenie prac, związanych z dodatkowem wyższem przerachowaniem pożyczek z lat 1918—1920 na 5-cio proc. pożyczkę konwersyjną z 1924.

Jewish Agency uznana za instytucję państwową w Palestynie

Jerozolima (ŻAT). W związku z pewną sprawą, rozpatrywaną przez sąd okręgowy w Jaffie, wysunęła się kwestja, czy „Jewish Agency" jest osobą prawną, chociaż nie jest zarejestrowana w Palestynie, jako instytucja.

Sąd orzekł, iż „Jewish Agency" należy, zgodnie z brzmieniem mandatu palestyńskiego, uważać za instytucję państwową, to też nie podlega ona obowiązkowi rejestracji, któremu podlegają instytucje prywatne. W zakresie swej władzy winna „Jewish Agency" być uznana za osobę prawną. Zgodnie z tem orzeczeniem, również Egzekutywa sjonistyczna w Jerozolimie jest osobą prawną, nawet bez dokonania rejestracji.

O wynik akcji Weizmanna w Ameryce

Palestyńska „Haarec", pisząc o konferencji sjonistów amerykańskich w Bostonie i o akcji prof. Weizmanna, zaznacza, że strona, pod którą adresem wystosowano słowa pokoju i przyjaźni — milczy. List wybitnego członka grupy Marschalla, sędziego Uchmana, przysłany na konferencję bostońską, nie jest dla nas dokumentem o rzeczywistem znaczeniu. Palestyna, wspomniana w liście jeden raz, nie jest centralnym punktem listu, a o treści „ideału żydowskiego", o którym mówi autor, nie wypowiada nic jasnego. Podobnie ma się rzecz z niedawno ogłoszonymi wywodami Marshalla. Zdaje się więc, że sprawa rozszerzenia Jewish Agency w ostatnich latach nietylko nie postąpiła naprzód, lecz cofnęła się. „Haarec" zaznacza w końcu, że dwa fakty dają się stwierdzić wśród żydostwa amerykańskiego: 1) Sjonizm sjonistów amerykańskich pogłębia się coraz bardziej i istnieje możliwość, że wkrótce zatrą się różnice między sjonizmem z tej i z tamtej strony oceanu, 2) sjonizm przywódców oficjalnych amerykańskiego żydostwa staje się coraz bledszym.

Nie można bawić się w dyplomację, kiedy biją

Obecnie Żydzi prześladują Rumunję"...

New Jork. (ŻAT) Ambasador rumuński w Stanach Zjednoczonych George Gretziano przesłał list do federacji Żydów rumuńskich w Stanach Zjednoczonych, w którym pisze: „Protestując przeciwko Rumunji, Żydzi popierają (?) grę bolszewików oraz ich roszczenia do Bessarabji. Żydzi amerykańscy, pisze ambasador, czynią krzywdę rządowi rumuńskiemu. Obecnie akcja protestacyjna Żydów przeciwko Rumunji przeistoczyła się w prześladowanie Rumunji przez Żydów" (!)

Daremne nadzieje w sprawie ułatwień emigracyjnych do Ameryki

Wczoraj donieśliśmy, że możliwa jest interwencja prezydenta Coolidgea w sprawie ułatwień emigracyjnych dla krewnych osób, które złożyły deklaracje w sprawie obywatelstwa amerykańskiego. Obecnie dowiaduje się „Hajnt" że prezydent Coolidge przesłał do kongresu pismo, zarządzające, by komisja, która miała wypracować wnioski w sprawie planowanych zmian w dotychczasowej ustawie emigracyjnej, zawiesiła narazie swe prace. Ogólnie uważają, że jest to pierwszy krok w kierunku całkowitego uchylenia planowanych zmian w ustawie emigracyjnej. Jak wiadomo, zmiany w ustawie emigracyjnej miały być przyjęte już w styczniu br.

2000 żydowskich robotników w Nowym Jorku napadło na robotniczy „Forwerts"

2.000 robotników krawieckich usiłowało onegdaj napaść na redakcję „Forwertsu". Sprawa ma tło następujące: Robotnicy krawieccy urządzili strajk, zorganizowany przez skrajnych socjalistów. Żydowski organ robotniczy „Forwerts" nie popierał tego strajku. Na zebraniu robotników krawieckich wygłosili przywódcy strajkujących ostre przemówienia przeciwko „Forwertsowi", co wywołało takie wzburzenie wśród robotników, że strajkujący usiłowali wedrzeć się do redakcji „Forwertsu". „Forwerts" zawezwał policję. Policja aresztowała wielu uczestników demonstracji.

Doniosły eksperyment społeczno-wychowawczy

Z inicjatywy znanego pedagoga dr. Zygfryda Lehmana, powstało niedawno w Berlinie żydowskie towarzystwo pomocy sierotom, które postawiło sobie za cel osiedlenie sierot w Palestynie. W Palestynie mają powstać siedziby dla sierot, zorganizowane podług najnowszych metod psychologicznych i wychowawczych i w pierwszym rzędzie będą one oparte na pracy rolniczej oraz wyszkoleniu zawodowem. Plan ten jest doniosłym eksperymentem społeczno-wychowawczym na wielką skalę. P. Lehman przebywa obecnie w Palestynie. Żydowski Fundusz Narodowy oddał do dyspozycji nowego towarzystwa fermę Ben-Szemen. Ferma ta jest już częściowo wybudowana, jej położenie i klimat są doskonałe.

WIELKIE POWODZENIE KAMPANJI CHRZEŚCIJAŃSKIEGO KOMITETU POMOCY ŻYDOM WSCHODNIO EUROPEJSKIM. Odezwa generała Pershinga w celu zebrania 25 miljonów dolarów na rzecz akcji pomocy dla Żydów europejskich spotkała się z żywym oddźwiękiem wśród chrześcijan. Wiele wybitnych osobistości nadsyła wyrazy uznania dla podjętej akcji. Charakterystyczny list nadesłał do kierowników kampanji pewien włościanin, który pisze: „Załączam mój skromny datek, aby pomóc Żydom. Niech będzie on wyrazem skruchy za grzechy moich przodków".

BOJKOT FORDA PRZEZ AMERYKANÓW Z powodu ciągłych napaści na Żydów i żydożerczych artykułów w czasopiśmie Forda „Day born Independent" sekretarz związku rozpowszechniających dzienniki w Ameryce, p. Morris Menson, zakomunikował pisemnie administracji tego pisma, że związek nie będzie zajmował się kolportażem tego czasopisma.

WIELKA SYNAGOGA POWSTANIE W JEROZOLIMIE. Jak wiadomo, zjednoczenie synagóg w Ameryce postawiło sobie za cel założenie w Jerozolimie centralnej synagogi. Jak donosi prezydent tego Zjednoczenia Dr Abramowicz, nabyto na ten cel duży teren, który należał do grecko ortodoksyjnego Patrjarchatu w Jerozolimie. Akt kupna został podpisany przez patrjarchę Damianosa oraz dziekana Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie, Dr J. L. Magnesa. Plac ten znajduje się w centrum miasta przy jafskim gościńcu. Za plac ten zapłacono 58.000 dolarów.

27-MA DOROCZNA KONFERENCJA sjonistów holenderskich odbyła się w Amsterdamie Prezesem organizacji został ponownie wybrany Dr Van Raalte. W konferencji brał udział członek egzekutywy Dr Feliks Rosenblüth.

BIBLJOTEKA KARPELESA WŁASNOŚCIĄ GMINY ŻYDOWSKIEJ W BERLINIE. Zarząd gminy żydowskiej w Berlinie uchwalił odkupić bogatą bibljotekę znanego uczonego żydowskiego, Dr Gustawa Karpelesa. Bibljoteka, która przechodzi obecnie w posiadanie gminy żydowskiej w Berlinie, zawiera bardzo bogaty dział literatury o Heinem oraz bardzo ciekawą korespondencję między zmarłym uczonym a najwybitniejszymi uczonymi żydowskimi całego świata.

OTWARCIE TEATRU ŻYDOWSKIEGO W KOWNIE. Komenda miasta Kowna wydała pozwolenie na otwarcie teatru żydowskiego, który onegdaj został przez władze zamknięty.

KONFERENCJA „KEREN HATORAH" przy organizacji Aguda odbyła się 26 grudnia ub. r. w Amsterdamie. W konferencji wzięło udział szereg różnych rabinów.

ODZNACZENIE B. REDAKTORA „DIE WELT". Prezydent austrjackiej republiki związkowej Dr Hainisch nadał redaktorowi „Wiener Tageblatt" Juljuszowi Uprimny złoty order Republiki za jego zasługi na polu oświatowem. Juljusz Uprimny należał do bliższych współpracowników Teodora Herzla i był przez dłuższy czas odpowiedzialnym redaktorem centralnego organu sjonistycznego „Die Welt".

RZĄD FRANCUSKI mianował znanego architekta wiedeńskiego, prof. Józefa Hoffmanna Żyda, oficerem Legji Honorowej.

CUDZOZIEMCY MOGĄ W NIEMCZECH ZAJMOWAĆ STANOWISKA RABINÓW I URZĘDNIKÓW GMINNYCH Dotychczas cudzoziemcy, którzy chcieli objąć w Niemczech stanowiska rabinów czy urzędników gminnych musieli uzyskiwać zezwolenie władz państwowych. Obecnie w dzienniku urzędowym rządu pruskiego ukazało się rozporządzenie, które znosi dawne ograniczenia i zobowiązuje jedynie do meldowania o wypadkach obsadzenia stanowiska rabina lub urzędnika gminnego władzom krajowym.

Nadesłane książki i czasopisma

„WIEDZA HANDLOWA", Miesięcznik poświęcony nauce i nauczaniu handlowemu oraz organ wyższego studjum handlowego w Krakowie. Nr. 7 i 8 (rok I.) zawiera artykuły prof. Rotterta, prof. Bollanda, M. Sali, J. Setkowicza i in. — Adres: Kraków, ul. Krowoderska 55.

„SZTUKI PIĘKNE". Numer 3-ci (3-go Rocznika) za grudzień 1926 r. ukazał się już w handlu. Treść numeru: 1) Stefan Filipkiewicz — napisał Władysław Kozicki. 2) Konkurs na projekt pomnika A. Mickiewicza w Wilnie. 3) Diego Velazquez (fragment) — napisał Marjan Paszkiewicz. 4) Kronika artystyczna. Numer zdobią: 26 reprodukcyj w tekście i 1 fotograwjura z obrazu Stefana Filipkiewicza „Las dębowy".

Cena egzempl 5 zł, prenumerata kwartalna 14 zł. Do nabycia we wszystkich księgarniach i w Administracji „Sztuk Pięknych" Kraków, Wolska 19.

Wesoły kącik

SZCZODROBLIWY WILHELM.

W berlińskich kołach klubowych opowiadają sobie, że przez wdzięczność za przyznanie przez parlament pruski Hohenzollernom prawa do ich majątków w Prusach, były cesarz Wilhelm postanowił przeznaczyć miljon marek dla wdowy po — „żołnierzu nieznanym".

ODCIĄŁ SIĘ.

On: Daje mi więc Pani kosza? Nie mam się już czego spodziewać?

Ona (chłodno): Żałuję, jestem nieco przebierająca.

On: A ja wcale nie.

MIĘDZY MATKAMI.

— Nie znoszę, jak dzieci moje całowane są przez obcych.

— Ja także nie. Ale co robić? Mają już wyżej osiemnastu.

DOŚWIADCZONY.

— Powiedz mi ojcze, dlaczego malarze i rzeźbiarze przedstawiają zawsze wojnę i zwycięstwo pod postacią kobiety?

— Zrozumiesz to synu gdy się ożenisz.

Program stacyj broadcastingowych

Środa, 5 stycznia.

Warszawa. (400, 1010 m) 15, 15,25 Komunikaty — gospodarczy oraz meteorologiczny. 16.45—17,10 Program dla dzieci. 17,15—18'40 Koncert. 18,40—19,00 Rozmaitości. 19,45—20,10 Odczyt pt. „Urządzanie wnętrz mieszkaniowych". 20,30—22,00 Koncert wieczorny. Muzyka lekka. 22,00—22.30 Sygnał czasu. Komunikaty prasowe. 22,30—23,30 Muzyka taneczna. Retransmisja z cukierni „Wielka Ziemiańska". **Wiedeń.** (517,2577 m) 16,15 Koncert. 17,05 Bajki dla małych i dużych. 20,05 Muzyka wesoła. **Berlin.** (483,9 566 m) 19,30 Verdiego „Bal maskowy", retransmisja z opery. 22,30—24,30 Muzyka taneczna. **Neapol.** (333.3 m) 21,05 Koncert (wyjątki z oper). **Praga.** (348.9 m) 16—17,50 Koncert. 22,15 Muzyka taneczna.

Celem uniknięcia przerwy w wysyłce pisma prosimy o rychłe odnowienie prenumeraty na miesiąc styczeń.

LEKARZ DOMOWY

DODATEK TYGODNIOWY „NOWEGO DZIENNIKA“

Wewnętrzne wydzielanie

W organizmie ludzkim znajduje się szereg gruczołów, produkujących wydzielinę (co mikroskopowo można obserwować); gruczoły te jednak, o których mowa, nie posiadają jakichś przewodów, któremi by ich produkty mogły się wylewać do przewodu pokarmowego czy gdzie indziej. Dawno już zastanawiano się nad rolą tych gruczołów; różne teorje role ich starały się wytłómaczyć żadna jednak nie była zadawalniająca.

Dopiero w ostatnich czasach przekonano się, że gruczoły te otoczone są gęstą siatką naczyń krwionośnych i limfatycznych i że wydzielinę swą, będącą produktem przemiany materji komórek gruczołowych, wprost do tej siatki naczyń, zatem wprost do krwi oddają. Drogą zaś krwi wydzielina ta rozchodzi się po całym organizmie, regulując wszelkie procesy życiowe, a w pierwszym rzędzie regulując przemianę materji w naszym organizmie. Te gruczoły nazwano gruczołami o wewnętrznem wydzielaniu — ponieważ wprost, bez przewodów odprowadzających, wydzielinę swą do krwi oddają — produkty zaś tych gruczołów nazywamy hormonami (z greckiego: pobudzający do życia).

Rola tych gruczołów — a znamy ich dziś cały szereg — jest bardzo doniosła. Drobne jakieś zaburzenia w obrębie jednego choćby z tych gruczołów odbijają się poważnie na całym organizmie; a znamy dziś cały szereg chorób związanych właśnie z zaburzeniami w obrębie tych gruczołów. Gruczoły te są w ścisłej zależności pomiędzy sobą - panuje tu ścisła korelacja. Zaburzenie w obrębie jednego gruczołu odbija się zaraz na czynności gruczołu innego, najczęściej antagonistycznego lub synergistycznego; jedne bowiem z tych gruczołów wspomagają się wzajemnie innych działanie jest wprost przeciwne, antagonistyczne.

Jak już wyżej powiedzieliśmy, gruczoły te produkują swoiste hormony. Budowy hormonów ich konstrukcji chemicznej, dotąd nie znamy — za wyjątkiem hormonu nadnercza, adrenaliny, którą dziś otrzymujemy syntetycznie, w laboratorjum; prócz tego znamy już prawdopodobny wzór chemiczny hormonu tarczycy, jodo- thyryny. Innych jednak hormonów pod względem ich struktury chemicznej nie znamy, i to badania ogromnie utrudnia; orjentujemy się bowiem tylko według ich działania fizjologicznego. Poprostu dany gruczoł wycinamy zwierzęciu i obserwujemy jak się ono po operacji zachowuje. Aby zaś przekonać się, czy zaburzenia jakie nastąpią, spowodowane są li tylko brakiem danego gruczołu, a raczej jego wydzieliny — zoperowane zwierzę karmimy wyciągiem z danego gruczołu, obserwując czy w ten sposób zaburzenia ustąpią. Zatem sposób badania dosyć prymitywny. Poznano jednak w ten sposób, że istnieje cały szereg takich gruczołów o wewnętrznym wydzielaniu, że np. trzustka obok soku trzustkowego mającego główne znaczenie w trawieniu pokarmów — wydziela hormon, tzw. insulinę, która reguluje przemianę węglowodanów w organizmie — zaburzenia w wydzielaniu wewnętrznem trzustki wywołują groźną chorobę, cukrzycę (diabetes mellitus), w której we krwi znajduje się znaczna ilość cukru, skąd cukier ten do moczu się dostaje. Przekonano się dalej, że gruczoły płciowe obok plemników czy jaj produkują wewnętrzną wydzielinę, hormony płciowe, swoiste dla każdej płci, które wpływają decydująco na rozwój drugo i trzeciorzędnych cech płciowych. Steinach kastrował samców, wszczepiał im następnie pod skórę jajniki; w rezultacie tego samce ulegały feminizacji do tego stopnia, że mogły nawet karmić młode — przyczem i psychika ich zmieniała się zupełnie w kierunku samicznym. Eksperyment ten już dawniej bo w drugiej połowie zeszłego stulecia zapoczątkował Brown Sequard; czując się bowiem słabym wstrzykiwał sobie wyciągi z jąder i przekonał się, że w ten sposób zyskiwał na siłach i rzeźkości. Klasyczne jednak eksperymenty przeprowadzał dopiero Steinach. Dalej przekonano się, że tarczyca produkuje hormon, thyreo- globulinę, zawierający jako składnik mineralny, jod. Hormon ten przyspiesza przemianę materji i konieczny jest jak zresztą prawdopodobnie wszystkie hormony, do utrzymania życia. U kobiet tarczyca jest większa niż u mężczyzn i w związku z tem kobiety mają szerszą szparę oczną, wilgotniejsze oczy i rzadziej powiekami mrugają niż mężczyzni; łatwiej też dostają bicia serca, pod wpływem jakichś wrażeń psychicznych — mają zmienniejsze usposobienie, psychiczne — to wszystko właśnie w związku z tarczycą. Z drugiej znów strony gruczoły płciowe hamują wzrost — ponieważ zaś kobiety wcześniej płciowo dojrzewają niż mężczyźni zatem wcześniej wzrost ich zostaje zahamowany i dlatego naogół kobiety są o jakieś 10—20 cm niższe niż mężczyźni. Podobnie porost włosów (długie włosy u kobiet i eunuchów) są w związku z rozwojem gruczołów płciowych — ale i w związku z hormonem nadnerczy. Przy pewnych bowiem chorobach, nowotworach nadnerczy, zdarzają się przypadki, że chorzy tacy są zupełnie pokryci włosem (ludzie — lwy, tzw. virsuntismus). Dalej wzrost zależny jest również od gruczołu znajdującego się w bezpośredniej łączności z mózgiem w okolicy nasady nosa, tzw. przysadki mózgowej; zaburzenia w obrębie tego gruczołu wywołują wzrost olbrzymi, 2 i pół m i więcej; czasem znów zaburzenia w obrębie tego gruczołu wywołują nadmierną otyłość przy równoczesnem zatrzymaniu wzrostu, co zwłaszcza u dzieci się zdarza (często bez śladu w późniejszym wieku przechodzi). Czasem znów zaburzenia w przysadce (w jej przedniej, tzw. gruczołowej części), wywołują zgrubnienie rysów twarzy powiększenie szczeki dolnej, języka — powiększenie i pogrubienie kończyn dolnych i górnych, a zwłaszcza nóg. Takie mierne, przejściowe zaburzenie w tym płacie przysadki jest częstym objawem, towarzyszącym tzw. wiekowi przejściowemu; i dlatego w tym wieku, a zatem około dwudziestego roku życia, czasem wcześniej (zwłaszcza u kobiet), czasem znów później — następuje przejściowe zgrubienie rysów twarzy i nieznaczne zwiększenie rozmiarów kończyn (trzewiki stają się ciasne).

Nietylko jednak cechy fizyczne, ale i subtelności psychiczne, drobne różnice w charakterze, zależne są od wydzielania wewnętrznego zwłaszcza gruczołów płciowych i tarczycy. I tak u osób, które cierpią na brak hormonu tarczycy, stwierdzamy ogólną ospałość ociężałość umysłu, w skrajnych zaś przypadkach zupełny kretynizm (Tyrol, Podkarpacie); gdy przeciwnie u osób cierpiących na nadmierną czy patologiczną funkcję tarczycy (w chorobie Basedowa) obserwujemy ogromnie wzmożoną pobudliwość nerwową, podniecenie etc. Podobnie hormony płciowe wpływają decydująco na naszą psychikę — wystarczy tylko porównać psychikę kobiety i mężczyzny; a wszak różnice te zależne są właśnie od wewnętrznego wydzielania gruczołów płciowych, i prosty eksperyment Steinacha całą strukturę psychiczną danego zwierzęcia zmienia zasadniczo. Podobnie obserwowano u eunuchów zmianę charakteru in minus, chytrość, przebiegłość, okrucieństwo, etc.

Badania nad wewnętrznem wydzielaniem przyniosły dużo senzacyjnych szczegółów i wyjaśniły wiele problemów — dotąd jednak badania te nie zostały zakończone — odkrywamy coraz to nowe gruczoły o wewnętrznem wydzielaniu do tego stopnia że są uczeni, którzy twierdzą, że każdy organ czy każda nawet komórka w wydzielaniu wewnętrznem bierze czynny udział. Takie twierdzenie byłoby może za daleko posunięte, w każdym jednak razie badania te przyniosły dotąd już bardzo obfite i interesujące rezultaty, rokując świetną przyszłość tej gałęzi wiedzy.

Ludwik Gross.

Odpowiedzi redakcji:

MOŻLIWIE NAJPRĘDZEJ: 1) Jeść dużo tłuszczów, jaj, mięsa. Ponadto wstrzykiwania arszenikowe i naświetlania lampą kwarcową. 2) Pędzlować wieczorem 20 proc. kwasem salicylowym w kollodjum; zmiana obuwia. 3) Terminu ustalić nie można; stare, przewlekłe zapalenia włoką się nieraz miesiącami, a nawet latami. 4) Sól morszyńska. DISCIPULUS: 1) Działa na krótki przeciąg czasu, jak ogolenie; nabyć można w większych droguerjach. 2) Najlepiej nie przyzwyczajać się do środków nasennych. Fizyczne zmęczenie w ciągu dnia zastąpi je Panu. W ostateczności „Adalina“. 3) Naturalnie. Uprawiać sport do zmęczenia. 4) Musimy wiedzieć, na co Panu ten środek potrzebny? 5) Niema różnicy. 6) Nieszkodliwa. BLONDYN: 1) Uprawiać sport: bieganie, piłka nożna, ślizgawka, narty. 2) Nie rozumiemy, o co chodzi. Proszę jaśniej sfo[illegible]łować to pytanie. ANTWERPJA: 1) Niech Pani nie zwleka z zasięgnięciem porady u okulisty. Przyczyną może być porażenie któregoś z mięśni wzrokowych, ale mogą też być powody poważniejsze, których bez badania ustalić nie można. 2) Kwas salicylowy z cygnoliną, ale tylko pod kontrolą lekarską. RADYKALNY ŚRODEK: 1) Możliwe tylko leczenie chirurgiczne. 2) Wskazana — obok zapisanej maści — galwanizacja nosa 3) Elektryzacja kręgosłupa i hydroterapja pod kierunkiem neurologa. Z. Z., JAROSŁAW: Wcierać w ręce kilka razy dziennie puder z tannoformem (15—20 proc.). PRAWNIK-RZESZÓW 1) Stan, który Pan opisuje pokrywa się w zupełności z obrazem cierpienia skóry, zwanego „trądzikiem“ (akne). Należy myć twarz gorącą wodą i mydłem; w ciągu dnia 2—3 razy zmywać rozcieńczoną wodą kolońską. Wieczorem parówka nad naczyniem z gorącą wodą i wyciśniecie dojrzałych wągrów. Na noc 5 proc maść siarczana. 2) Sól morszyńska. L. L.: 1) Najlepiej, bo bez śladu, usunie ją lekarz-kosmetyk za pomocą elektrolizy lub zamrożenia kwasem węglowym. Pozatem można ją wypalić kwasem trój-chloro,octowym lub karbolowym, co wymaga jednak wielkiej ostrożności, by nie uszkodzić otoczenia. 2) Co do oczu trzeba je wpierw zbadać. Nie wiemy również, na czem polega osłabienie dziąseł, o którem Pan pisze. 3) Widocznie przyczyną jest jakieś niedomaganie żołądka lub jelit. CHORY Z PROWINCJI: Leżeć w łóżku na wznak możliwie bez ruchu. Pokarmy płynne, chłodne (najlepiej mleko). Na piersi worek z lodem. O ile kaszel trwa — lekarz powinien zaordynować morfinę lub kodeinę. NIEPORADNA: 1) Niekoniecznie musi to być świerzb; istnieją jeszcze inne świerzbiące choroby skóry, tak, że bez zbadania naocznego nie można Pani nic radzić. 2) Mydło neutralne, zresztą proszę się zastosować do rad, udzielonych „Prawnikowi-Rzeszów“ p. 1. STAŁY ABONENT FRED: 1) Jest to naturalne zmęczenie, wynikłe z całodziennego chodzenia. Jedynym środkiem jest wypoczynek. 2) Smarować 3 proc. maścią tumenolową. 3) Często kąpać nogi w ciepłej wodzie. KAPŁANKA ADA: 1) Leczenie możliwe tylko pod kontrolą lekarską, 2) Smarować wnętrze nosa maścią borową. M. G.: Elektryzacja nosa prądem galwanicznym; obok tego 5 proc. maść ichtyolowa. LEH 22: Uprawiać dużo sportów, wogóle nużyć się fizycznie. Jeść i pić najpóźniej na 3 godziny przed pójściem do łóżka. W łóżku przed zaśnięciem nacieranie boków i grzbietu zimną wodą. Spać pod lekkiem przykryciem na dość twardym materacu. CZYTELNIK KOLBUSZOWSKI: Wcierać codziennie rano w skórę głowy spirytus salicylowy 1 proc. Trzeba to robić ciągle bo z chwilą zaprzestania wcierań łupież powróci. N. N. TARNÓW: O ile możemy wywnioskować z Pańskiego listu, to nie zachodzi żadna przeszkoda i może się Pan zupełnie spokojnie żenić. Podobną przeszłość ma poza sobą 95 proc. mężczyzn. AWREJCH: 1) Nie. Wystarczy 5—6 dni, potem oczywiście kąpiel. 2) Jest to zjawiskiem zwykłem u kobiet; po upływie pewnego czasu dopiero się zmienia. O przyczynach trudno rozpisywać się na łamach dziennika. 3) Można je tylko nabyć od kogoś drugiego. Przez 3 dni smarować szarą maścią, czwartego dnia ciepła kąpiel z mydłem. STAŁA CZYTELNICZKA SOLA: Niema żadnej takiej, naukowo ugruntowanej wiedzy i wszystko to są bajki dla małych dzieci. STAŁA CZYTELNICZKA Z. S., KRAKÓW: Pędzlować nogi — o ile skóra nie wykazuje żadnych otarć ani ran — 20-procentowym wodnym roztworem formaliny. BORNYVAL: Nic Panu nie grozi, pigułki, zapisane Panu przez Pańskiego lekarza, zażywać dalej. KARJATYDA: 1) O ile nie jest silniejsza, niż 5-procentowa to nie może zaszkodzić. 2) Utleniać perhydrolem w maści, a będzie mniej widoczny. MARYŚKA Z KRAKOWA: 1) Spowodowane prawdopodobnie katarem pęcherza. Ciepła opaska na podbrzusze, ewentualnie termofor. Lekarz powinien zaordynować salol do zażywania i czopki z belladonną. 2)

Przyczyny mogą być rozmaite (anemja, skleroza i inne) tak, że bez zbadania trudno coś pewnego powiedzieć. APOKALIPSA: 1) Kąpać nogi w słonej wodzie i masować. 2) Nosić gumowe pończochy lub elastyczne opaski. LASCIATE OGNI SPERANZA: Aby się pozbyć zarostu raz na zawsze, musi się Pani podać elektrolizie. Z innych sposobów istnieje jeszcze Roentgen, ale tego Pani nie doradzamy, ponieważ jest i zbyt kosztowny i nie zawsze bezpieczny. SYMPATYCZNA BRUNETKA NR. 25: 1) Pod pachami zmywać 5-procentowym spirytusowym roztworem formaliny, pod nosem i oczami wodą z octem. 2) Kąpać ręce naprzemian w gorącej i zimnej wodzie po kilka minut. Na noc smarować maścią z ichtyolem i kamforą. Na ulicę nosić wygodne, ciepłe rękawiczki. GIRL LAT 27: 1) Trzeba się hartować zimnemi zmywaniami, a stanie się Pani odporną. 2) Patrz „M. G.“ 3) Niestety, nie znamy sposobu. 4) Patrz „Sympatyczna brunetka Nr. 25“ p. 1. NIEDOŚWIADCZONA MATKA: 1) Perjod wraca zazwyczaj z całą regularnością dopiero po odłączeniu dziecka od piersi. 2) Powoli przyzwyczajać dziecko do sztucznego pokarmu. Na razie raz dziennie, zamiast mleka matczynego, zupę grysikową w ilości 150—200 gr. Po 9 miesiącach dziecko powinno zupełnie przejść na sztuczny pokarm. 17-LETNI MŁODZIENIEC: Jest to t. zw. pokrzywka. Dbać o regularność wypróżnień. Nosić płócienną bieliznę; unikać zbytniego ciepła i potów. Miejsca swędzące zwilżać spirytusem mentolowym (2 proc.). BRUNETKA 24: Na twarz maść kamforową (1—2 proc.), co do powiek stwierdzić-by trzeba wprzód przyczynę, co bez zbadania jest niemożliwe.

(Reszta odpowiedzi w następnym dodatku).

Wiadomości z kraju

Interwencje w sprawach inwalidów żydowskich

W dniach 22, 23 i 24 grudnia ub. r. interwenjowała delegacja Zarządu głównego Zjednoczenia Związków żyd. inwalidów, wdów i sierót wojen. R. P., złożona z prezesa p. Bachnera, wiceprezesów pp. Dr Schermanta i Schwarza, sekretarza p. Thalera oraz delegatów Związków, lwowskiego p. Ratza i warszawskiego p. Wurzelmana u Władz centralnych w Warszawie, gdzie załatwiono wzgl. uzgodniono następujące sprawy:

W sprawie wstrzymania wydawania ulg kolejowych przez kasy kolejowe w Warszawie i Radomiu, na podstawie zaświadczeń wydawanych przez Związki żyd. inwalidów, wdów i sierót wojen. swym członkom, interwenjowano w Ministerstwie Kolei, które natychmias wydało telefoniczne polecenie podległym Dyrekcjom usunięcia tego bezprawia, w następstwie czego już tego samego dnia kasy kolejowe uznawały zaświadczenia żyd. Związków inw.

Następnie została delegacja przyjęta przez p. wiceministra skarbu Dr Górę, któremu przedłożono odpowiednie memorjały w związku z zaopatrzeniem inwalidów. P. wiceminister przyrzekł wydać bezzwłocznie odpowiednie zarządzenia celem zaspokojenia słusznych żądań.

Niezależnie od tego, odbyto dłuższą konferencję w sprawie rewizji koncesyj, a w szczególności sposobów możności nadania koncesyj żyd inwalidom, wdowom i sierotom woj.

Dalsze interwencje podjęto w Min. Pracy i Op. Społ., oraz w Min. Spraw Wojsk. odnośnie do zaopatrzenia wdów mających małżeństwa rytualne, zaopatrzenia ociemniałych inwalidów, przymusowego przyjmowania inwalidów do pracy w przedsiębiorstwach w myśl Ustawy, (na 50 prac. przynajmniej 1 inwalida woj.), w sprawie ponownego otwarcia terminu rejestracyjnego dla inwalidów, zamkniętego z dniem 30 kwietnia 1922, do czego odnosi się przychylnie min. spraw wojsk. i min. pracy i op. społ., stwierdzając, że istnieje możność załatwienia tego tak ważnego postulatu w formie dekretu.

O konsolidację ruchu lokatorskiego w Polsce

Komisja zjednoczenia organizacyj lokatorskich i sublokatorskich w Polsce uzgodniła już wspólny memorjał i w imieniu wszystkich organizacyj lokatorskich i złoży go w pierwszych dniach stycznia p. wicepremjerowi Bartlowi. Oprócz tego komisja zjednoczenia rozesłała do wszystkich organizacyj lokatorskich w Polsce okólnik wzywający je do rozpoczęcia akcji na rzecz zawartych w memorjale postulatów. Zjednoczenie przestrzega jednak przed wystąpieniami poszczególnych organizacyj lokatorskich które na własną rękę zaczęły prowadzić wobec rządu nieskoordynowaną akcję.

Zwalczanie gruźlicy

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej w swej akcji zapobiegania i zwalczania gruźlicy, wśród dzieci położyło wielki nacisk na organizację przychodni przeciwgruźliczych, dążąc do jaknajwiększego rozszerzenia sieci tych przychodni na całym terenie państwa. Okólnik Ministerstwa z dn. 11. III. ub. r. nietylko zachęca do tworzenia przychodni, ale zapewnia pomoc materjalną w wysokości 1/3 kosztów organizacyjnych dla przychodni prowincjonalnych pod warunkiem przystosowania przychodni do pracy wśród dzieci i młodzieży. Okólnik ten wywołał żywy oddźwięk i dotychczas w r. ub. powstało na skutek inicjatywy Ministerstwa i czynników miejscowych 22 przychodnie w różnych okolicach kraju. Ministerstwo zorganizowało kursy doszkalające specjalnie w dziedzinie walki w gruźlicą dla wykwalifikowanych pielęgniarek. Kursów takich odbyło się w Warszawie dotychczas 2 trzeci zostanie uruchomiony w styczniu. Jednocześnie Ministerstwo popierało i subwencjonowało organizację zakładów leczniczo- wychowawczych dla dzieci gruźliczych, jak szkoły na otwartem powietrzu, sanatorja i oddziały szpitalne.

Co słychać w uzdrowiskach?

IWONICZ: Budowa wielkiego 100-u pokojowego hotelu „Excelsior“ prowadzona przez Zarząd uzdrowiska postępuje pomyślnie naprzód. Budowa prowadzona jest według najlepszych wzorów zagranicy. Hotel służyć będzie gościom tak w lecie jak i w zimie.

NAŁĘCZÓW: Dyrekcja Zakładu zamierza w nadchodzącym sezonie wiosennym uruchomić specjalną kolejkę samochodową ze stacji Nałęczów do Zakładu. Samochody specjalnego typu kursować będą po szynach. Grunta potrzebne pod kolejkę zostały już zakupione. Specjalny ulgowy sezon zimowy przynosi nadzwyczajne wyniki. Zakład przepełniony, zgłoszenia zaś muszą czekać tygodniami na uwzględnienie.

TRUSKAWIEC: W nadchodzącym sezonie wiosennym wykończonych zostanie 10 nowych will prywatnych, obejmujących około 250 pokoi mieszkalnych.

ZAKOPANE: W najbliższym czasie ma być uruchomiony Dom zdrojowy w hotelu „Stamary“ oraz otwarty ma zostać wspaniały hotel „Bristol“ budowany przez Polaków amerykańskich.

Muzeum Tatrzańskie naprawiło swoim kosztem i staraniem śliczny pomnik Chałubińskiego, stojący naprzeciwko Domu Wycieczkowego.

Przebieg sezonu zimowego nadzwyczajny.

Droga Kraków — Zakopane, dostępna przez całą zimę dla samochodów, naogół w dobrym stanie.

Akt oskarżenia przeciw Bachrachowi

Do sądu okręgowego w Warszawie wpłynął od prokuratora akt oskarżenia przeciw b. aspirantowi urzędu śledczego Danielowi Bachrachowi, którego pociągnięto do odpowiedzialności karnej w związku z głośną sprawą fałszowania paszportów zagranicznych.

Wraz z Bachrachem na ławie oskarżonych zasiedzie 30 oskarżonych z „królem“ fałszerzy paszportów Rubińskim na czele.

SANOK. (Kor. wł.). Uroczystości chanukowe. Staraniem Komitetu Lokalnego Organizacji Sjonistycznej urządzono w sali kina „Uciecha“ uroczystą akademję jubileuszową z okazji 25 letniego istnienia Żyd. Funduszu Narod. Akademję zagaił przewodniczący K. L. p. Dr. Nehmer. Nader piękną mowę, wygłosił p. Dr. Oberländer z Jasła, która wywarła silne wrażenie, na licznie zebranej publiczności. Część programu muzykalno- wokalna, wypadła nad wyraz udatnie a to dzięki pięknemu wykonaniu p. Bluma. Przy fortepianie akompanjowała p. Dampfówna. Deklamacje p. Goldmarkówny przyjęła publiczność żywemi oklaskami. Na zakończenie bogatego programu odtworzono żywy obraz przedstawiający dyplom Funduszu Narodowego.

Wydział stow. „Iwrii“ urządził wieczór chanukowy dla dzieci. Słowo wstępne wygłosiła uczenica szkoły hebrajskiej p. Tymówna. Po deklamacji i odtworzeniu żywego obrazu, odegrano sztuckę hebrajską „Hanejroth halalu“. Cały bogaty program wieczorku wykonały uczenice szkoły hebrajskiej, pod kierownictwem pp. Blumenfeldówny i Lieserówny. Staraniem „Iwrii“ odegrano też komedję hebrajską pt. „Bizman hahu“. Gra wszystkich bez wyjątku bardzo dobra.

Wydział „Ochronki dla Sierót Żyd.“ urządził uroczysty wieczór chanukowy dla wychowanków Zakładu. Z zadowoleniem należy podkreślić, iż obecny Wydział dba o narodowe wychowanie sierót, a to głównie dzięki staraniom pp. Drów Ramerów, Drowej Nehmerowej i innych. Wkrótce odbędzie się uroczystość 10-letniego istnienia tego niezmiernie użytecznego Zakładu. Przygotowania do tejże uroczystości są w pełnym toku.

Niedawno bawiła w naszem mieście trupa dramatyczna pod kierownictwem p. Harta, która odegrała kilka sztuk ze znacznym sukcesem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA MIĘDZY WARSZAWĄ A SZTOKHOLMEM. Szwedzka linja lotnicza „Aero-Transport“ ma w bieżącym roku zaprowadzić stałą komunikację lotniczą między Sztokholmem i Warszawą przez Puck.

KIEDY WYPŁACĄ URZĘDNIKOM PODWYŻKĘ 10 PROC. Według zasięgniętych przez nas informacyj centralne urzędy państwowe otrzymały już okólnik Ministerstwa Skarbu o dokonaniu wypłaty uchwalonej przez sejm 10 proc. podwyżki do uposażenia funkcjonarjuszów państwowych. Wobec tego, że okólnik rozesłany został dopiero dn. 31 grudnia r. ub. nastąpiło pewne opóźnienie i podwyżka bedzie wypłacona w ciągu bieżącego tygodnia.

SPRAWA NADUŻYĆ W WOJSKOWYM INSTYTUCIE GEOGRAFICZNYM. Z Warszawy donoszą: Nadużycia w wojskowym instytucie geograficznym, o co jest oskarżonych 20 oficerów z gen. Jażwińskim na czele, są przedmiotem dochodzeń komisji kontrolnej, która ujawnia coraz to nowe fakty nadużyć, popełnianych wskutek braku kontroli i nadzoru ze strony gen. Jażwińskiego. Ze względu na obfitość materjału sprawa potrwa dłuższy czas.

OLBRZYMI POŻAR FABRYKI W ŁODZI. W Sylwestra wybuchł w Łodzi, w fabryce, należącej do firmy „Adolf Speidel“ pożar, który objął cały budynek fabryczny, tworząc jedno wielkie morze ognia. Wysoka temperatura uniemożliwiła strażakom podejście do płonącego budynku, obawa zawalenia się murów potęgowała niebezpieczeństwo. Po 4 i pół godzinnej akcji ratowniczej pożar został ugaszony. Straty wynoszą 500.000 złotych. Przeprowadzone dochodzenie nie ustaliło dotychczas przyczyny pożaru.

KRONIKA

Wschód słońca 7 m. 44

Styczeń
5
Środa
2 Szwat 5687

Zachód słońca 15 m. 38

Dalsze wygrane dolarówki

Następne ciągnienie — 1 marca.

Poza ogłoszonemi przez nas wczoraj wygranemi na 8,000, 3,000, 1000 i 500 dolarów — wygrały po sto dolarów następujące numery:
741.117, 422.116, 791.117, 401.530, 437.253, 554.493 058.409, 474.250, 765.575, 129.432, 733.445, 196.272 901.335, 599.805, 958.927, 621.116, 320.125, 003.785 635.647, 049.334, 367.520, 003.039, 743.283, 665.314 970.844, 947.974, 413.956, 214.856, 927.342, 236.514 279.947, 084.618, 035.039, 131.351, 833.397, 508.397 020.849, 239.975, 020.390, 736.761.

Następne ciągnienie dolarówki dbędzie się 1 marca — losowana będzie wygrana 40.000 dolarów.

— **Z POWODU ZGONU ACHAD HAAMA** wysłała Redakcja „Nowego Dziennika“ na ręce wdowy i „Agudat hasofrim we hasifrut haiwrit“ (Związku literatów hebrajskich w Palestynie) telegramy kondolencyjne.

— **OSOBISTE.** Jak się dowiadujemy, praf. Dr Józef Reinhold po przebyciu dłuższej choroby powrócił do zdrowia i podjął swą pracę naukową i zawodową.

— **MIANOWANIA W SĄDOWNICTWIE.** Ministerstwo sprawiedliwości zamianowało naczelnymi sekretarzami sądowymi w VII stopniu służbowym: Dyrektorów kancelarji: Walentego Dąbrowskiego w Wadowicach Józefa Marfiaka w Nowym Sączu, Adama Katyńskiego w Krakowie i Aleksandra Sienkiewicza w Tarnowie, oraz dyrektorów urzędu ksiąg gruntowych: Jana Górkę, Maurycego Rosenblütha i Adolfa Tippego w Krakowie.

— **W SPRAWIE USTAWY PRASOWEJ.** Prezydjum Syndykatu dziennikarzy krakowskich urządza posiedzenie wydawców i naczelnych redaktorów pism krakowskich w sprawie wydania opinji o nowej ustawie prasowej. Posiedzenie odbędzie się dziś we środę 5 bm. o godzinie 8 wieczór w redakcji „Czasu“.

— **BUDOWA MIEJSKICH DOMÓW CZYNSZOWYCH.** W jesieni ub. r. przystąpił magistrat m. Krakowa do budowy dwóch 3 piętrowych domów czynszowych w Podgórzu, oraz do nadbudowy drugiego piętra domu miejskiego przy ul. Rajskiej. Budowy te będą ukończone i oddane do użytku lokatorów w lipcu br. W nowych domach miejskich, zawierających wyłącznie mieszkania jednopokojowe z kuchnią, znajdzie pomieszczenie około 50 rodzin.

W ciągu lutego br. odbędzie się w magistracie konferencja prezydjalna w sprawie programu wiosennych robót budowlanych w mieście.

— **WSPRAWIE PODATKU WODOCIĄGOWEGO.** Jak wiadomo, na mocy ustawy o ochronie lokatorów ustał z dniem 1 stycznia br. dla mieszkań 4—6 pokojowych i pracowni ręko dzielniczych wypupujących patent VII kategorji, obowiązek ponoszenia jakichkolwiek opłat dodatowych do czynszu. Ze względu jednak na to, że podatek wodociągowy wymierzony jest w Krakowie kwartalnie z dołu (t. zn. w pierwszym kwartale br. płatny będzie podatek wodociągowy za ostatni kwartał 1926 r.), przeto w kwartale bieżącym lokatorzy powyższych kategorji będą jeszcze zobowiązani — po raz ostatni — do płacenia podatku wodociągowego Z dniem 1 kwietnia br. obowiązek ten przejdzie na właścicieli domów.

— **„CZARNA KAWA“ SYNDYKATU DZIENNIKARZY KRAK.** Dnia 6 bm. tj. w święto Trzech Króli, w sali restauracji „Udziałowej“ odbędzie się „Czarna kawa“ Syndykatu dziennikarzy krak. z wielce urozmaiconym programem przy współudziale wybitnych sił arty-

70-letni jubileusz rabina Gedalie Schmelkesa w Przemyślu

W dniu dzisiejszym, 2 Szwat obchodzi jeden z najpoważniejszych i najwybitniejszych rabinów i jeden z pierwszych sjonistów w Małopolsce, rabin przemyski Gedalje Schmelkes 70-letni jubileusz urodzin.

Rabin Schmelkes słynął już od najwcześniejszych lat młodości, jako fenomenalny znawca wiedzy talmudycznej. Wuj jubilata, rabin Izak Schmelkes, wspomina często w swym czterotomowem dziele „Bejt Icchak“ o Gedalje Schmelkesie jako o wybitnym znawcy wiedzy judaistycznej. Rabin Schmelkes był przez pewien czas rabinem w Kołomyji, a od dwudziestu kilku lat piastuje urząd rabna w Przemyślu.

Należy on niemal do pierwszych sjonistów na gruncie Małopolski. Z dumą i odwagą podnosił zawsze swą przynależność do organizacji sjonistycznej i mimo oporu władz kahalnych, dawnych władz austrjackich i pewnych grup chasydów, wytrwał przy sztandarze sjonistycznym. Kiedy sjoniści małopolscy wystawili kandydaturę błp. Adolfa Standa. rozpoczął rabin Gedalje Schmelkes agitację za narodowym kandydatem i nie bał się narazić asymilatorskim kahalnikom. W roku 1907 kandydował na posła do parlamentu austrjackiego z ramienia organizacji sjonistycznej przeciwko ówczesnemu namiestnikowi Bobrzyńskiemu. Mimo gróźb, jakie kierowano pod jego adresem, pozostał rabin Gedalje Schmelkes wiernym idei sjonistycznej.

Rabin Gedalje Schmelkes umiłował całą duszą żydostwo a w sjonizmie widział najszlachetniejszy jego poryw. W imię żydostwa rozwijał propagandę za sjonizmem, bierze udział w kongresach, konferencjach sjonistycznych i we wszystkich akcjach sjonistycznych.

Rabin Gedalje Schmelkes znany jest powszechnie ze szlachtnego charakteru. Nawet najzaciętsi jego przeciwnicy okazują mu pełne zaufanie. Przed obleżeniem Przemyśla nie chciał opuścić miasta, w którem piastował godność rabina, lecz razem z biedniejszą ludnością żydowską pozostał wśród strasznych warunków w oblężonej twierdzy. Rabin Schmelkes występuje zawsze za jednością żydowską, uważając za główny cel swego życia pracę dla narodu. Bezpośrednio po wybuchu wojny nosił się rabin Schmelkes z zamiarem wyjazdu do Erec Israel. Przejścia wojenne unimożliwiły atoli realizację tego planu.

70-letni jubileusz zasłużonego i cenionego sjonisty, szlachetnego człowieka i Żyda, będzie niewątpliwie manifestacją szacunku i poważania, z jakiem żydostwo małopolskie odnosi się do rabina Gedalje Schmelkesa.

Jeden ze synów rabina Schmelkesa, prof. Dr Schmelkes, jest rabinem i profesorem religji w Krakowie.

---

stycznych. Podwieczorki syndykatu przez wysoki poziom swych programów a tanie ceny biletów wstępu (1 złoty), stały się najmilszą rozrywką publiczności krakowskiej.

— **SZOFERZY KARANI SĄDOWNIE NIE MOGĄ JEŹDZIĆ TAKSÓWKAMI.** Ministerstwo spraw wewnętrznych wydało zarządzenie wszystkim okręgowym dyrekcjom robót publicznych przy urzędach wojewódzkich, aby są downie karanym szoferom odbierano na przyszłość wszelkie prawa jazdy na taksówkach.

— **DZIAŁALNOŚĆ KOMISARJATU TARGOWEGO W CYFRACH.** Komisarjat targowy magistratu krakowskiego w II-giem półroczu 1926 r. przeprowadził 461 rewizyj w piekarniach, jatkach, masarniach i restauracjach, pobrał 665 próbek mleka, śmietanki, masał jaj, sera, chleba, wędlin, towarów kolonjalnych, nadto uskutecznił 534 doniesień za przekroczenie regulaminu targowego, 77 doniesień za lichwę, 118 doniesień za wykupno towarów, 209 doniesień za przekroczenie uwidaczniania cen, 121 doniesień za fałszowanie środków spożywczych, 166 doniesienia przekroczenie ustawy o miarach i wagach, 130 doniesień za nieuprawniony handel, w 3-ch wypadkach zakwestjonowano ryby z powodu sprzedaży w czasie ochronnym.

— **SPĘDY BYDŁA.** Na targi od 26—31 ub. m. spędzono buhaji 103, wołów 158, krów 158, jałówek 68, cieląt 337, nierogacizny 707, razem 1531 zwierząt.

Płacono za 1 kilogram żywej wagi: buhaje od 1.10 do 1.57 zł, woły 1 do 1.48 zł krowy 90 gr do 1.55 zł, jałownik 1.10 do 1.65 zł. cielęta 1.40 do 2.08 zł, nierogaciznę 2.15 do 2.68 zł, bitej wagi nierogaciznę 2.75 do 3.32 zł. Ze spędzonych na targ zwierząt sprzedano: na konsumcję miejscową 1472 sztuk na konsumcję innych gmin kraju 37 sztuk, pozostało niesprzedanych 82 sztuk. Ceny powyższe obliczono bez opłaty akcyzowej. Spęd średni. Bydło przeważnie gorszej jakości. Popyt ożywiony. Ceny bydła roagtego zwyżkowe.

— **ŚMIERTELNE ZATRUCIE GAZEM.** Wczoraj o godz. 7 rano otruł się gazem świetlnym Jan Stachoń (lat 24) pomocnik tercjana w szkole przy ul. Lubomirskich l. 19. Zawezwany lekarz pogotowia ratunkowego stwierdził śmierć i zarządził przewiezienie zwłok do zakładu medycyny sądowej.

— **ZAMACH SAMOBÓJCZY.** Wczoraj wezwano pogotowie ratunkowe na ul. Bożego Ciała l. 6, gdzie 24-letni Klemens Katarzyński wypił większą ilość kwasu octowego w celu pozbawienia się życia. Lekarz pogotowia po zastosowaniu środków zaradczych. przewiózł desperata do szpitala. Powód rozpaczliwego kroku nieznany.

— **WŁAMANIE DO FABRYKI ZAPAŁEK.** Wilhelm Bornstein zam. przy ul. Lipowej l. 3 zgłosił do policji. że 31 ub. m. nieznani sprawcy włamali się do fabryki zapałek „Świt“ przy ul. Kalwaryjskiej l 98, skąd skradli 2 pasy transmisyjne i 4 rynny cynkowe wartości 150 zł

— **KIESZONKOWCY.** Policja aresztowała Józefa Urbańskiego (lat 19) i Hermana Glanca (lat 16) za kradzież torebki damskiej podczas przedstawienia w kinie „Uciecha“.

— **KRADZIEŻ OTOMANY.** Franciszek Wachtel zam. przy ul. Orzeszkowej l. 10 zgłosił, że 31 ub. m. skradziono mu z ganku otomanę wartości 50 zł.

— **PRZYKRA ZGUBA.** Bittersfeld Jakób zam. przy ul. Krakowskiej l. 31 zgłosił do policji, że dnia 3 bm. w czasie jazdy tramwajem na linji Nr. 3 zgubił portfel z kwotą 550 zł.

——o-§-o——

Ze sceny i estrady

— **Z KRAKOWSKIEGO TEATRU ŻYDOWSKIEGO.** Dziś we środę „Rumunka“ Verneuilla. Jutro we czwartek 6 bm. powtórzenie pięknego dramatu B. Reslera „Światło i cień“, która to sztuka spotkała się na dotychczasowych przedstawieniach z wielkiem uznaniem publiczności. Na najbliższej premjerze wystawiona zostanie znana i wyborna sztuka ludowa Szaloma Alejchema pt. „Tojwje der milchiger“ (Tojwje mleczarz). Równocześnie pracuje zespół pod kierownictwem jednego z najlepszych polskich reżyserów p. Antoniego P. nad sztukami Wyspiańskiego „Sędziowie“ i „Daniel“ w pięknem tłumaczeniu poety żyd. D. Leibla. Premjera tychże odbędzie się po wystawieniu „Tojwje der Milchiger“. Z dalszego wielkiego repertuaru przygotowuje reż. p. Jonas Turkow „Od poranka do wieczora“ Kaisera, „Grzeszny Tsu“ chińską baśń Juljusza Betha, „In pulisz ojf der kajt“ Pereca i „Salome“ Oskara Wilde.

— **TEATR POPULARNY „NOWOŚCI“.** Elna Gistedt przyjechał już do Krakowa, celem wzięcia udziału w próbach z najnowszej operetki Kalmana pt. „Księżna cyrku“. Dyrekcja teatru wznawia we czwartek o godz. 7'30 wieczór znakomitą operetkę „Orłów“, w której obok Elny Gistedt, wystąpi Wł. Szczawiński i T. Pilarski (junjor). Od piątku o godz 7'30 wieczór codziennie świetna operetka „Adieu Mimi“, w której Elna Gistedt mistrzowsko odtwarza partję tytułową.

I. PORANEK symfoniczny Związku muzyków, który się odbędzie we czwartek dnia 6 stycznia br. o godz. 11 przedpołudniem w sali Starego Teatru pod kierunkiem znakomitego dyrygenta Walerego Berdiajewa, wzbudził w mieście żywe zainteresowanie. Nasi filharmonicy odegrają Beethovena piątą i Czajkowskiego patetyczną symfonję. Pozostałe bilety w cenie zł.: 3 i 2 u p. J. Lipskiego, Sławkowska 8.

MISTRZ BELCANTA JADLOWKER, który wystąpi w Krakowie z jedynym koncertem we czwartek, 6 bm., złożył swój program z arcydzieł muzyki starowłoskiej, w których będzie mógł zabłysnąć niezrównaną techniką głosu, cyzelaturą ornamentów i kunsztem interpretacji.

MARYLA GREMO, świetna tancerka doby współczesnej, wystąpi w Krakowie tylko jeden raz, a to w niedzielę, 9 bm. i wykona bogaty program.

Połączenie telefoniczne Wiedeń-Nowy Jork

kwestią niedalekiej przyszłości

Telefonem od naszego korespondenta.

Wiedeń, 4 1 (D) Na uroczystem otwarciu nowego kabla telefonicznego Wiedeń -Norym berga zaznaczył w swej mowie dyrektor poczt Rzeszy niemieckiej Stingl, że nic nie stoi na przeszkodzie, aby wybudować także linję telefoniczną między Europą zachodnią a polami naftowemi Iraku i Persji a nawet, aby uzyskać połączenie telefoniczne pomiędzy Wiedniem a Nowym Jorkiem. Gen. dyrektor poczty austrjackiej Hohcisel wspomniał w swojem przemówieniu, że z końcem lutego nastąpi otwarcie bezpośredniego połączenia telefoniczne go między Wiedniem a Paryżem w kwietniu zaś połączenie telefoniczne między Wiedniem a Londynem. Na dalszym planie jest połączenie Wiednia z Nowym Jorkiem.

* * *

Wiedeń, 4 1. PAT. W obecności Prezydenta Austrji, kanclerza członków rządu odbyło się dzisiaj uroczyste otwarcie kabla telefonicznego Norymberga—Wiedeń. Pierwsi wymienili depesze prezydent Hainisch oraz prezydent Hindenburg, następnie kanclerz Seipel i kanclerz Marx.

Sprawozdanie francuskiego ministra robót publicznych

o stanie bezrobocia we Francji

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Paryż, 4 1. (K) Na dzisiejszem posiedzeniu rady ministrów złożył minister robót publ. Tardieu sprawozdanie o stanie bezrobocia we Francji. W sprawozdaniu swem stwierdził minister, że sytuacja na francuskim rynku pracy przedstawia się nie najgorzej. Tylko w niektórych centrach przemysłowych jak w Paryżu, Lyonie i Marsylji bezrobocie daje się dotkliwie we znaki. W innych okręgach przemysłowych bardzo rzadko zdarzają się wypadki zwalniania robotników. Minister czyni obecnie usilowania, ażeby bezrobotni znaleźli pracę przy robotach drogowych. Minister stwierdził wkońcu, że w samym Paryżu znajduje się obecnie 13 tysięcy bezrobotnych.

„Tajemnice Tirany"

Rewelacje „Matina" o genezie paktu włosko-albańskiego.

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Paryż, 4 1. (K) Pod nagłówkiem „Tajemnicy Tirany" rozpoczyna dzisiejszy Matin serje artykułów o genezie paktu włosko-albańskiego.— Dzisiejszy artykuł stwierdza, iż początków wspomnianego paktu należy szukać w Livorno, gdzie podczas spotkania Mussoliniego z Chamberlainem Anglja oficjalnie wyraziła zgodę na zbliżenie włosko-albanskie.

Polska liczy obecnie 27-tysięcy więźniów

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 4 1. Sin. W swoim czasie podaliśmy, że rząd nie zamierza zastosować ogólnej amnestji, lecz ułaskawienia indywidualne. Z ułaskawień indywidualnych skorzystało do tego czasu 3030 więźniów, w tem kilkuset więźniów politycznych. Ogólna liczba podań o ułaskawienie przekracza dwukrotnie ilość ułaskawień. Ogólną liczbę więźniów oblicza ministerstwo sprawiedliwości na 27 tysięcy, w tej liczbie około 2 tysiące więźniów politycznych.

Konferencje Gen. Deedesa z przedstawicielami rządu polskiego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 4 1. Sin. General Deedes odwiedził dzisiaj ministra spraw zagranicznych Zaleskiego i ministra spraw wewn. Sławoj Składkowskiego, z którymi odbył dłuższą konferencję. Dzisiaj wieczorem odbył się raut na cześć gościa, na którym obecni byli m. in także przedstawiciele rządu.

—o§o—

Nowa wyprawa Sven Hedina

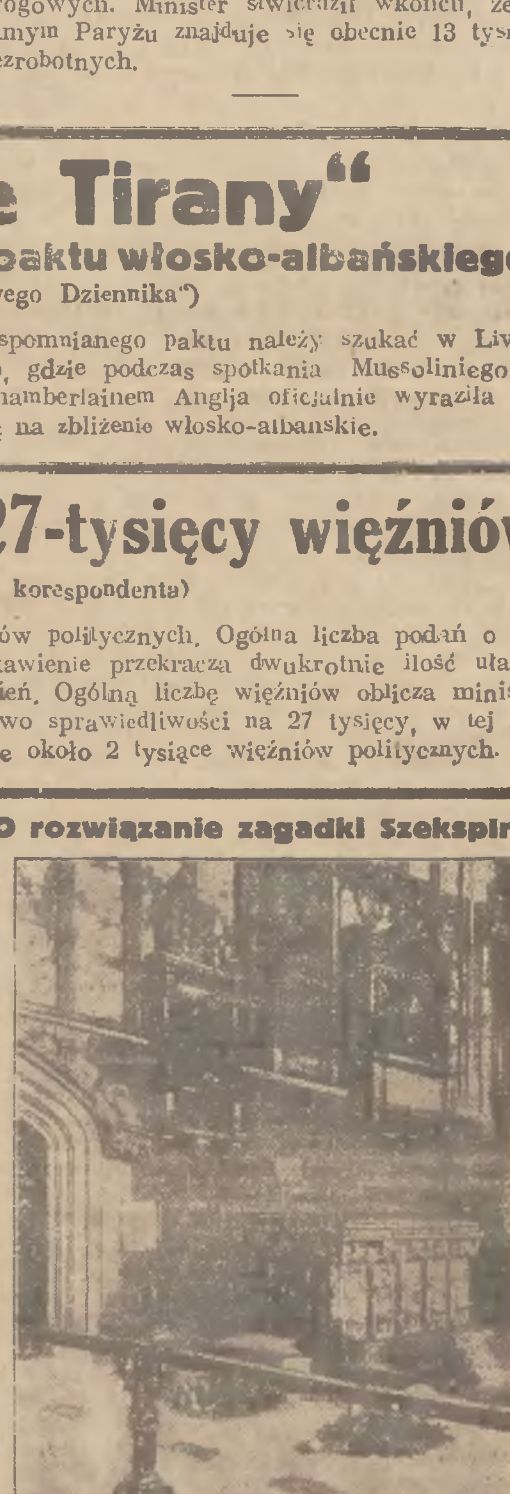
(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Sztokholm, 4 1. (D) Znany podróżnik szwedzki Sven Hedin mimo swych 61 lat życia wybiera się jesienią bieżącego roku na nową wyprawę do Azji centralnej, przyczem szczególnie zamierza zbadać obszary zachodniej Mongolji

Złoto amerykańskie dla Niemiec

Nowy Jork 4 1. PAT. Federal Rezerve Bank w Nowym Jorku wysłał do Niemiec przesyłkę złota wartości 5 miljonów dolarów pod adresem niemieckiego Banku Rzeszy. Dalsze przesyłki mają wkrótce nastąpić.

O rozwiązanie zagadki Szekspira

Badacz angielski C. R. Haines zamierza rozwiązać nareszcie zagadkę szekspirowską, a mianowicie otworzyć trumnę w kościele Stratfort on Avoni przekonać się, czy zawiera ona istotnie zwłoki poety

Życzenia noworoczne prymasa Polski dla marszałka Piłsudskiego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 4 1. Sin. Prymas polski arcybiskup Hlond przesłał marszałkowi Piłsudskiemu życzenia noworoczne, które idą głównie w tym kierunku, aby rządy jego pod opieką Bożą przyczyniły się do wyprowadzenia państwa z niesnasek politycznych.

Zmiana w kancelarji cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 4 1. Sin. W kancelarji cywilnej pana prezydenta Rzeczypospolitej nastąpiły zmiany personalne. Na miejsce p. Dr Kazimierza Świtalskiego wszedł Adam Skwarczyński, redator miesięcznika „Droga".

Postulat kolejarzy

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 4 1 Sin. Jak się dowiadujemy, kolejarze żądają zapomogi w wysokości jednomiesięcznej pensji na wypadek nieuwzględnienia tego postulatu grożą strajkiem.

—o§o—

O zniesienie wiz paszportowych między Austrją a Czechosłowacją

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Praga, 4 1. (D) Austrjacki poseł w Pradze Dr Marek wręczył rządowi czeskiemu w imieniu rządu austrjackiego wniosek w sprawie zniesienia wiz paszportowych, proponując nawiązanie rokowań w tej sprawie.

Walki w Syrji rozgorzały na nowo

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Paryż, 4 1. (K) Z Bejrutu nadchodzą wiadomości, iż walki z plemionami Druzów rozgorzały na nowo. Większą bandę powstańców pod wodzą Ali Atrasza rozpędziła kawalerja, przyczem nie obeszło się bez ofiar w ludziach.

Flota St. Zjednoczonych

Waszyngton, 4 1. PAT. Etat marynarki wynoszący obecnie 314,552.680 dol. przewiduje utrzymanie floty w jej sile obecnej, proponując jednak zmniejszenie etatu na menewry floty o 1950 tys. dol.

Przeciwko interwencji w Nikaragui

Waszyngton, 4 1. PAT. Socjaldemokratyczny senator Wheeler wniósł w senacie rezolucję domagającą się natychmiastowego wycofania wojsk amrykańskich z Nicaraguy.

Poważna sytuacja w Hankau

Londyn, 4 1. PAT. „Times" donosi z Hankou, że sytuacja tamże jest bardzo poważna, ze względu na ciągłe atakowanie cudzoziemców. Katoński minister spraw zagranicznych został wezwany do natychmiastowego położenia końca tym nadużyciom gdyż w innym wypadku angielski admirał przedsięweźmie akcję na własną rękę.

Najnowszy taniec

Jeszcze nie zdołano uporać się ze skomplikowanymi łamańcami „blackbottom'u", a już pojawiła się zapowiedź nowego bardziej trudnego tańca, zwanego **„Heebie Jeebies"**. Egzotyczne rzecz oczywista — jego pas wymyślone zostało w Chicago i składa się z gwałtownych wstrząsów, skoków i potrząsań według recepty, podyktowanej przez czerwonoskórych tancerzy. Za pierwozór służą mianowicie rytmiczne ruchy, wykonywane ongi przez Indjan podczas uroczystości, poprzedzających krwiożercze wyprawy wojenne oraz tańce czarodziejów-kapłanów w czasie składania przez nich ofiar ludzkich. Kultura XX-go wieku!

Pogrzeb Achad Haama

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Jerozolima, 3 1. Żat. Dzisiaj o godzinie 2 w południe odbył się w Tel Awiwie pogrzeb Ahad Haama. W dniu pogrzebu wszystkie sklepy były zamknięte, wszystkie władze i urzędy były nieczynne, na gmachach miejskich zawieszone były żałobne chorągwie. Nad grobem przemawiali poeta Chaim Nachman Bialik, burmistrz Diesenhof i rabin Uziel.

Dzień zgonu wielkiego myśliciela został ogłoszony jako dzień żałoby narodowej.

Nowa rada przyboczna przy rządzie palestyńskim

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Jerozolima, 4 1. ŻAT. Władza mandatowa powołała na nowo do życia Radę przyboczną Advisory Council przy rządzie palestyńskim. — Członkami ciała doradczego zostali obecnie mianowani wyłącznie przedstawiciele rządu. — Jak wiadomo, poprzednie ciało doradcze składało się z przedstawicieli ludności żydowskiej i arabskiej oraz , przedstawicieli rządu palestyńskiego. Od czasu jednak, kiedy Arabowie zaczęli bojkotować orzeczenia Rady, rząd rozwiązał radę. Ostatnio krążyły pogłoski, że do nowej rady wejdą przedstawiciele ludności arabskiej. W sprawie tej prowadzono też rokowania, które widocznie jednak nie dały konkretnego wyniku, wobec czego rząd powołał do życia ciało doradcze złożone wyłącznie z przedstawicieli rządu.

—

Narady ministrów spraw zagranicznych
Łotwy, Finlandji i Estonji

Talin, 4 1 PAT W czasie odwiedzin ministrów spraw zagranicznych Łotwy i Finlandji u ministra spraw zagranicznych Estonji nastąpiła między niemi wymiana zdań na temat zagadnień ogólnych i spraw dotyczących Ligi Narodów a w szczególności wyborów do Rady Ligi Narodów. Zebrani udzielili sobie wzajemnych informacji w sprawie rokowań o zawarcie z Rosją traktatu o nieagresji oraz omówili sytuację jaka wytworzyła się wskutek ostatnich wypadków na Litwie. Łotewski i finladzki ministrowie złożyli wieńce na grobie b. estońskiego ministra spraw zagranicznych Poska, który w r. 1920 był przewodniczącym delegacji estońskiej do rokowań pokojowych z Rosją. Łotewski minister spraw zagranicznych opuścił Talin w dniu wczorajszym, finlandzki zaś opuszcza go dzisiaj.

PO ZAMKNIĘCIU KRONIKI

Krwawa tragedja miłosna w koszarach

Wczoraj o godz. ½3 ej popołudniu rozegrała się w koszarach artylerji im. gen. Bema przy ul. Rakowickiej krwawa tragedja. Do kaprala 5 p. a .c. Stanisława Jaskóły przyszła Dora M., dziewczyna lekkich obyczajów z którą Jaskóła utrzymywał od pewnego czasu stosunek miłosny. Oboje udali się do magazynu broni, gdzie wkrótce po ich wejściu rozległy się trzy strzały z brauninga. Nadbiegłym do magazynu na odgłos strzałów żołnierzom przedstawił się straszny widok. Na podłodze w kałuży krwi leżały zwłoki dziewczyny, z przestrzelonym na wylot mózgiem. Opodal leżał nieprzytomny Jaskóła również z dwiema ranami postrzałowemi w głowę. Z pozostawionego przez Jaskółę listu wynika, że oboje we wzajemnem porozumieniu dokonali podwójne go samobójstwa. Jaskółę w stanie beznadziejnym przewieziono do szpitala wojskowego, zaś zwłoki dziewczyny przewieziono do zakładu medycyny sądowej. Tragedja miała podkład erotyczny.

Zderzenie tramwaju z samochodem

Wczoraj o godz. 5-tej popołudniu na rogu ul. Stradom i ul. Gertrudy zderzył się wóz tramwajowy linji Nr. 1 z samochodem ciężarowym zakładu czyszczenia miasta. Zderzenie było ze względu na spadzisty teren i niemożność zahamowania wozu tramwajowego bardzo silne, tak, że tramwaj wyskoczył z szyn, a nadto przód tramwaju został silnie uszkodzony, przyczem odłamki szyb zraniły motorowego Wskutek zderzenia ruch tramwajowy na linji Nr. 1 uległ blisko godzinnej przerwie. Przybyłe z remizy tramwajowej pogotowie dźwignęło wóz i postawiło go z powrotem na szyny, poczem zawieziono uszkodzony tramwaj do remizy. Auto ciężarowe nie uległo uszkodzeniu.

— **POGODA W ZAKOPANEM.** Biuletyn Pol Zw. Turyst. z 4 bm.: Pochmurno, deszcz, ciepło, ochłodzenie, pogoda zmienna, wiatry południowo-zachodnie. Dziś była temperatura +3 stopnie. W Zakopanem śnieg mokry, szrenin. Grubość powłoki śnieżnej w Zakopanem 22 cm., w Morskiem Oku 42 cm.

— **SKAWINA**, Nowy Targ, Zakopane. Nowy Sącz, Dębica, Mielec Tarnobrzeg, Rozwadów, Leżajsk, Przeworsk, Dynów! Miasta te odwiedzi w tych dniach p. Silbering z Warszawy w sprawie propagandy Haolamu. Pomoc sjonistów niezbędna!

Pomoc dla żydowskich spółdzielni kredytowych w Małopolsce
W krotce rozdzieloną zostanie kwota 8.000 dolarów.

Z funduszów wyasygnowanych przez komitet Żydów angielskich „War Victim's Committee" jeszcze w roku ubiegłym z inicjatywy posła Dra Leona Reicha — otrzymają wkrótce żydowskie spółdzielnie kredytowe w Małopolsce kwotę 8,000 dolarów, przeznaczoną wyłącznie na cele kredytowe. W szczególności otrzymają:

Drohobycz (Samopomoc Kredytowo-Handlowa) 700 dol.
Kołomyja (Związek Kredytowy) 1200.
Lwów (Kasa Rzemieślnicza) 600.
Nowy Sącz (Spółdz. Związek Kredytowy) 500.
Przemyśl (Związek Kredytowy) 600.
Rzeszów (Związek Kredytowy) 700.
Sambor (Związek Kredytowy) 500.
Stryj (Zwiazek Kredytowy) 500.
Stanisławów (Związek Kredyt.) 700.
Tarnów (Związek Kredytowy) 600.

Kredyt zostaje udzielony na pośrednictwem Banku dla Spółdzielni w Warszawie (ul. Rymarska 6), a po upływie roku mają pieniądze być przesłane do Kasy Centralnego Banku dla Małopolski we Lwowie. Stać się to może jednak wcześniej, o ile Bank Centralny Małopolski wykaże tendencję stabilizacji.

Pozatem została zastrzeżona dla Lwowa dla fer kupieckich kwota 1000 dolarów, dla Złoczowa 400 dol.. rozdział jednak i wypłata tych sum nastąpi dopiero po wyjaśnieniu pewnych szczegółów.

STARANIEM SEKCJI muzycznej Ż. K. S. „Makkabi" odbędzie się w sali Żydowskiego Teatru przy ulicy Bocheńskiej, dnia 10 bm. Wieczór Muzyczny, z okazji pięciolecia ze współudziałem tenora B. Sperbera. Szczegóły w programach. Początek o godzinie 7·30 wieczór.

Rozpowszechniajcie „Nowy Dziennik"

Z giełdy

Giełda krakowska z 4 bm. Akcje: Bank Przemysłowy 0.14—0.15, Tohan 0.24. Zieleniewski 12—12.10, Górka 16.90 Siersza Górnicza 2.75, Mydło 5.50, Chodorów 102.75, Chybie 4.50, Piasecki 13.30.

Giełda warszawska

Warszawa 4 bm. (PAT.) **Giełda waluty.**
Dolary 8·98, sprz. 9·—. kup. 8·93.
Belgja 125·55, 125·86. 125·24.
Londyn 43·78 sprz. 43·89, kup. 43·67.
N. Jork 9·—, sprz. 9·02, kup. 8·98.
Paryż 35·67, sprz. 35·77, kup. 35·58.
Praga 26·72 sprz. 26·78 kup. 26·66.
Szwajcarja 174·18, sprz. 174·61. kup. 173·75
Włochy 40·57, 40·67, 40·48.
Wiedeń 127·20, sprz. 127·52, kup. 127·88.

Akcje: Bank Polski 85·— 86·—, 85·80. Bank Przemysłowy Lwów 0·— Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 5·50 Puls ·—, Wild —· Cegielski 14·25, Parowozy 0·— Zawiercie ——· Zegluga 0·— Polska nafta 0·50, Siła i Swiatło ——· Chmielów —·— Starachowice 2·06, Pocisk ——— Zieleniewski ——· Zyrardów 10·50 Chodorów ———

Giełda wiedeńska

Giełda wiedeńska z dnia 4 b. m. (PAT **Dewizy.** Amsterdam 28355, Belgrad 1249, Berlin 168·45 Bruksela 9856, Budapeszt 12396 Bukareszt 376, Chrystania —·—, Kopenhaga 189·—, Londyn 3440, Madryt 110·05, Medjolan 3180, Nowy Jork 70825, Paryż 2898, Praga 2097, Sofja 5·10, Sztokholm 18925, Warszawa, 78.25 — 78·75, Zurych 136·79 dolary 705 90, niemieckie 126·15, angielskie 34·33, jugosłowiańskie 1246, norweskie —· polskie 78·20—79·20 rumuńskie — szwedzkie— — szwajcarskie 163·40, hiszpańskie——— czeskie 20·96, węgierskie 123 92 tureckie —·—

Akcje: Zieleniewski 10,—, Silesja —. Fanto 11·7, Gal. karpaty 9·05 Galicja 101, Siersza 2·59, Bank Małopolski —— Bakn Hip. —·. Tepege —·—.

Giełda zurychska

Zurych, 4. 1 PAT. Paryż 20.47.5, Londyn 25.14.5, Nowy Jork 5.18, Belgja 72, Włochy 23.25, Hiszpanja 80.25, Holandja 207.30, Berlin 123.15, Wiedeń 73.05, Sztokholm 138.40, Oslo 132, Kopenhaga 138.15, Sofja 3.75, Praga 15.34, Warszawa 57.50, Budapeszt 90.65, Białogród 9.12.5, Ateny 6.60, Konstantynopol 2.60 Bukareszt 2.72.5, Helsingfors 13.05, Buenos Aires 213.50. Tendencja wzmocniona.

Giełda londyńska

Londyn, 4. 1 PAT. Nowy Jork 4.85 7/16, Holandja 12.12 3/4, Francja 122.82, Belgja 34.89.5 Włochy 108.18, Niemcy 20.41, Szwajcarja 25.14. Hiszpanja 31.29, Danja 18.19 i pół, Szwecja 18.16, Norwegja 9.02 i pół, Helsingfors 192.85 Praga 164.

Giełda paryska

Paryż, 4. 1 PAT. Londyn 122.85, Nowy Jork 25.31 Belgja 352, Hiszpanja 392, Włochy 113.50, Szwajcarja 488.50, Danja 675, Holandja 1013, Norwegja 645.50, Szwecja 676.50, Praga 74.90 Rumunja 13.25, Niemcy 602.

REPERTUARY TEATRÓW KRAKOWSKICH

KRAKOWSKI TEATR ŻYDOWSKI (Bocheńska 7)
(pocz. o godz. 8 wiecz.)
Środa: „Rumunka".
Czwartek: „Światło i cień".

TEATR MIEJSKI IM. J. SŁOWACKIEGO
(pocz. o godz. 7·30 wiecz.)
Środa: „Kredowe koło".
Czwartek: pop. „Betleem polskie"; wiecz. „Proboszcz wśród bogaczy".

TEATR POPULARNY „NOWOŚCI"
(pocz. o godz. 7·30 wiecz.)
Środa: rewja „Jak dziewczątka idą spać".
Czwartek: pop. „Jak dziewczęta idą spać"; wiecz. „Orlow".

REPERTUAR KIN KRAKOWSKICH
BAGATELA: „Noce florenckie" (Liljana i Dorota Gish).
PROMIEŃ: „Siostrzyczka z Paryża".
SZTUKA: „Cnotliwa Zuzanna".
REDUTA: „Wyspa zatopionych okrętów".
NOWOŚCI: „Car Mikołaj II".
UCIECHA: „Trędowata".
WARSZAWA: „Buster Keaton — bokserem".

Drobne ogłoszenia

Wykwalifikowany buchalter bilansista szef biura i korespondent w języku polskim, niemieckim, francuskim i rosyjskim z długoletnią praktyką w pierwszorzędnych firmach handlowo-przem. **poszukuje posady** na cały dzień ewentualnie na pół dnia. Posiadam pierwszorzędne referencje. Warunki dogodne. Łask. zgłoszenia kierować do Admin. N. Dz. dla A. G.

Praktykanta poszukuje dom spedycyjny fiiamroja, Wielopole 13. Obeznani w dziale spedyc. mają pierwszeństwo.

Lekcji francuskiego, niemieckiego (gramatyka, konwersacja, literatura) udziela nauczycielka gimn. Metoda pierwszorzędna.. Warunki przystępne. Zgłoszenia Kraków, ul. Zielona 11; II. p. ganek

Reklama dźwignią handlu

Przeciwko szczupłości używać stale należy oddawna uznanych **„Wschodnich Pigułek Wzmacniających“**. Powodują one już w krótkim czasie znaczny przyrost na wadze, kwitnący wygląd oraz pełne piękne kształty ciała (u pań przepyszny biust) potęgują chęć do pracy, wzmacniają krew i nerwy. Gwarant. jako nieszkodl. i zalec. przez lekarzy. Wiele podziękowań. Cena paczki Zł 8. 4 paczki do całkowitej kuracji potrzebne Zł 25. Dr. Hugo Care Sp. z o. o. Gdańsk. Oddział 81.

Jahra **FIGOL**
idealny środek przeczyszczający
bezbolesny, smaczny, dla dzieci i dorosłych.
Laboratorium chemiczno-farmaceutyczne
APTEKI F. GRALEWSKIEGO, KRAKÓW.

„RENAISSANCE“

Salon fryzjerski dla Pań i Panów

Kraków, Sławkowska l. 9
(obok Grand Hotelu)

Która z Pań chce mieć prawdziwie pięknie strzyżoną i ondulowaną głowę, proszę się udać do naszej firmy.

Ponadto farbowanie włosów uskutecznia się artystycznie farbami francuskiemi.

Na Karnawał wielki wybór peruczek. Zarząd.

Za 4 zł. 95 gr.

(kwartalnie)

otrzymasz w prenumeracie co tydzień jedną książkę:

6 tomików naszych wydawnictw 95-cio groszowych które po wydaniu żelaznych serji Londona, Benoit'a i innych nie potrzebują reklamy.

6 tomików żółtej biblioteczki hist.-geogr. „Rój“ tak dobrze znanej w każdym zakątku kraju i powszechnie cenionej za pierwszorzędne pióra, aktualność, pomysłowość i rzetelność.

Po nad to **tylko prenumeratorzy** nasi będą mieli prawo za nadesłaniem 2 zł. 50 gr. otrzymać wraz z przesyłką do wyboru z pośród kilku wydawanych przez nas w każdym kwartale:

1 tom wytworny, kilkunastoarkuszowy w cenie księgarskiej najmniej 4 złote (z tego typu jest n. p. ostatnio przez nas wydana „Miłość Samuraja“ Wacława Sieroszewskiego).

W ten sposób „Rój“ ofiarowuje a) beletrystykę, b) aktualności podróżnicze, historyczne i t. p., c) możność kompletowania istotnie wartościowej biblioteki.

Żądać prospektów!

„RÓJ“ S. Z O. O.

Warszawa, Kredytowa 1 **P. K. O. 9880**

Blednicę niedokrwistość usuwa działa wzmacniająco, odżywczo, podnieca apetyt, nieoceniony środek dla rekonwalescencji

Polseravallo Mra Krzysztoforskiego

Wino chinowo-żelaziste na maladze hiszpańskiej. Do nabycia we wszystkich aptekach i drogerjach — Cena za Fl. 4·25 Zł, pół 2·40. We własnym interesie żądać wyraźnie Polseravallo Mra Krzysztoforskiego. Laboratorjum chem.-farm. M. Krzysztoforski, Tarnów.

SANATORJUM

i zakład kąpielowo leczniczy „SALUS“

Dra Kupczyka, Kraków, ul. Szujskiego 11. Tel. 1295 choroby wewnętrzne (szczeg. serca) i nerwowe. Kąpiele kwasowęglowe, elektryczne, wodolecznictwo, parnia, naświetlania, elektryzowanie, masaż, okłady mułowe itd. Staranna djeta w chorobach serca, Basedowa, przewodu pokarmowego, cukrzycy i artretyzmie. Przeciw astmie wziewania kwasowe i wibroinhalacja.

Leopold Hutterer
KRAKÓW Grodzka 43.
Największy wybór:
gramofonów z tubą kuferkowych i szafkowych

„Marka światowej sławy“

Dla zdrowia dzieci !
przez powagi lekarskie zalecany.

HAYA PUDER ANTISEPTYCZNY i MYDŁO HYGIENICZNE dla niemowląt i dzieci

Tysiące podziękowań!
Dlatego żądać należy wszędzie **tylko PUDRU HAYA**
Do nabycia we wszystkich aptekach i drogerjach.
S. HAY, aptekarz, **LWÓW**

KURSY SAMOCHODOWE

Z. Józefowicza, Kraków, ul. Wiślna 12

przyjmują zapisy na kurs 3-miesięczny zawodowy. Warsztaty i sala modeli przy szkole. Wykłady prowadzą wybitni fachowcy automobilowi. **Dogodne warunki spłaty.**

Programów i informacji udziela Zarząd Kursów.

ZASTĘPCY

na poszczególne powiaty jakoteż podróżujący do sprzedaży pierwszorzędnych maszyn mleczarskich i wirówek do mleka na bardzo dobrych warunkach, poszukiwani. — Reflektuje się tylko na siły pierwszorzędne. — Fachowcy mają pierwszeństwo. Listowne zgłoszenia do firmy:

M. Guttmann
w Przemyślu, Jagiellońska 6

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA

przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące — w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła wykonując takowe starannie, szybko po cenach umiarkowanych.

W KRAKOWIE, ORZESZKOWEJ 7 — TEL. 279.